مولانا نجم الدین آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

د « النجم » مؤسس دکتور سعید افغانی

Ketabton.com

لیکنه او ټولوونه

امین الدین « سعیدی – سعید افغانی »

۱۳۹۶

www.masjed.se

(c) ketabton.com: The Digital Library

مولانا نجم الدين آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

ليکنه اوټولونه:

امين الدين « سعيدي - سعيد افغاني »

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب ځانګړتیاوې:

مولانا نجم الدین آخند زاده
د « النجم » په هنداره کښې

لیکنه اوډولونه : **امین الدین « سعیدي – سعید افغاني »**

تایپ او دیزاین: عزیز« سعیدی»

لومړی چاپ: ۱۳۸۷ هـ . ش (آلمان)
دافغان استراتیژیکو څېړنو مرکز او دحق دلارې کلتوري ټولنې له خوا

دوهم چاپ: قاهره

خپرونکی: د مصر په عربي جمهوریت کې
د افغانستان د اسلامي جمهوریت سفارت، فرهنګي څانګه

نیټه: (د وږي ۳۰) د 1396 لېږدیز لمریز کال
د 1438 ق د ذوالحجة30 د (2017 د سپتمبر21)

نشراتي لړی: یو سل او دیارلسم (113) کتاب

amb.afghanistan@yahoo.com
saidafghani@hotmail.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیشگفتار

رساله‌ء *« مولانا نجم الدین آخند زاده د "النجم" په هنداره کښې »*، ده سال قبل توسط برادر گرامی الحاج دکتور امین الدین سعیدی فرزند رشید مؤسس و بنیانگذار هفته نامه‌ء «النجم » به مناسبت پنجاهمین سالگرد تأسیس آن هفته نامه، در یک فضای دور از میهن یعنی در جمهوری فدرال آلمان، از طرف "د افغان اســتراتیژیکو څیړنیز مرکز او دحق دلارې دکلتوري ټولنې" اقبال چاپ یافت و مورد استقبال گرم خوانندگانی که به مسایل فکری، ادبی وروزنامه‌نگاری علاقه دارند، قرار گرفت و دانشمندانی نظیر پروفیسور عبد الله بختانی خدمتگار و استاد حبیب الله رفیع نیز بر آن مقدمه نگاشتند.

اینک شصتمین سالگرد تأسیس آن هفته نامه فرا می‌رسد و آقای امین الدین سعیدي فرزند رشید مولانا دکتور سعید افغانی مناسب انگاشتند تا این رساله بار دیگر؛ اما در قاهره یا سرزمینی نشر شود که پدر دانشمندش نیم قرن قبل از همان " نجم المدارس" به قاهره آمد و سرانجام به مثابه‌ء نخستین افغان، حایز به اخذ درجه‌ء داکتری در فلسفه‌ء اسلامی، از دانشگاه مشهور جهان اسلام یعنی "ازهر شریف" گردید.

بخش فرهنگی سفارت افغانستان در قاهره افتخار دارد این رساله را که با نام یکتن از پیشگامان جهاد، مبارزه، دانش و عرفان سرزمین سرمدی ما افغانستان؛ یعنی مولانا نجم الدین آخند زاده پیوند دارد و همچنان یاد یکی از دانشمندان مشهور افغانستان دکتور سعید افغانی را نیز زنده می‌کند، به خوانندگان عزیز پیشکش می‌نماید، آرزومند است این رساله، مورد استفاده و استفاضه خوانندگان ارجمند قرار گیرد.

ومن الله التوفیق
فضل الرحمن فاضل
سفیر افغانستان در کشور عربی مصر - قاهره

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

مصلح او مجاهد ملا نجم الدين اخند زاده

لـيكـنـه او ټولـونـه:
امـيـن الـديـن « سـعـيـدي- سعيدافغاني »
دافغان اســتراتيژيکو څيړنو مرکز
اودحق دلارې کلتوري ټولنې مسؤل مدير– جرمني

سـريـزه

د حق دلارې کلتوري ټولنه اود افغانستان استراتيژيکو څيړنو مرکز، در فرهنگي هلو ځلو په لړ کې يو هم د هېوادمذهبي، تصوفي او ستر مجاهد شيخ ملا نجم الدين «آخند زاده صاحب» لنډ ژوند ليک دې چې د « مصلح او مجاهد ملانجم الدين اخند زاده » ترعنوان لاندې ګرانو ، درنو وطنوالو او د « هډې صاحب » مينه والو ته يې وړاندې کوم .

د النجم جريده، هغه قلمي جريده ده چې پنځوس کاله (نيمه پيړۍ) مخکې زما د مرحوم پلار مولانا دوکتور محمد سعيد « سعيد افغاني » له خوا چې د « نجم المدارس » مدرس او بيا مدير وه ، تأسيس او خپره شوه او په دريمه ګڼه کې داسې وليکل:
« مونږ غواړو چه د نجم الدين آخندزاده صاحب په حقله څه وليکو. که چاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د مأذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي، هيله کوو چه په دغه ليار کښې مونږ سره معاونت وکړي .» او روسته بيا د آخندزاده صاحب په هکله مفصل معلومات خپاره شول.
دا جريدې چې يواځنې اصل يې زمونږ په اختيار کې دی، او د را ټولولو، تهيه ، ترتيب او نشر کارونه يې زما په غاړه اچول شوي وه. ما په پوره دقت او امانت دارۍ دادی دا دنده بشپړه او تکميله کړه، او په ډېرې مينې يې ستاسو مبارک حضور ته ډالۍ کوم.
د يادونې وړ ده چې په دې برخه کې؛ د وطن نامتو ليکوال او ملي شخصيت محترم پروفيسور عبد الله بختاني خدمتګار او همداسې د محترم استاد څيړندوی حبيب الله «رفيع » او محترم استاد فضل الرحمن « فاضل » د عالمانه لارښونو نه د زړه له کومې مننه کوم، او الله تعالی دې په خپل فضل او مرحمت؛ هغو ته اجر ورکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همداسې د یادونې وړګنم چې زه دا مجموعه د خپل مرحوم پلار مولانا دوکتور محمد سعید « سعید افغاني » چې د اسلام مبارک دین او د سولې، ښه تفاهم او دخیر او سلم لپاره یې تر آخرنۍ سلګۍ پورې مجاهدت وکړ ، اهداء کوم او د حق تعالی نه ورته د دایمي سعادت هیله کوم.

امین یا رب العالمین
امین الدین « سعیدي ـ سعید افغاني »
د حق دلارې د کلتوري مرکز څخه
د دسمبر میاشت، د ۲۰۰۹ م – کال، جرمني – بروول

(c) ketabton.com: The Digital Library

دپروفیسور عبد الله بختاني خدمتگار سریزه

ګران وراره ښاغلي امین الدین « سعیدي »
د حق د لارې امین او په دنیا او آخرت کښې سعید و اوسې.
ډېر خوشحاله یم چه خپل فکر په کار آچوې، قلم چلوې، وخت په وخت خپرونې کوې، له وخت نه ګټه اوچتوې او فعال یې.
ستا زیاترې خپرونې لنډې ګنډې دي. حجم یې ورکوټی او معنا یې لویه وي. او خیرُالکلامِ ما قَل و دَلّ .
ستا د دغه ډول کارونو، درې سوغاتونه راورسېدل، په مینه مننه!
د « النجم جریده » په دې کښې ډېر اهمیت لري، چه یو تاریخي فرهنګي خطي سند دې د چاپ له لیارې تاریخ ته سپارلی دی.
د مدرسې د خطي جریدې د اوو ګڼو محتویات دې هم عیناً او هم په ټایپي توګه چاپ کړي دي . لوی کار دی او ډېر ارزښت لري.
ماچه وکتل، پنځوس کاله (نیمه پیړۍ) د مخه زمانه راته داعي شوه. ستا د اروانښاد پلار مولوي محمد سعید « سعید افغاني » نوراني څیره مې مخې ته و درېدله . هغه د نجم المدارس مُدّرِس او سر مدرس وو. زه د « ننګرهار » د ادبي، ثقافتي میاشتنۍ مجلې مسؤول مدیر وم.
کله به مو په هډه او کله به مو په جلال آباد کښې ناسته پاسته وه. د مدرسې او مطبوعاتو تر منځ مو روابط ټینګ کړي وو. متقابله همکاري، راشه درشه ، مشورې او مشاورې وې.
د « النجم » د جریدې تأسیس د همدې همفکریو یوه نتیجه وه، هغه خبرې را په زړه شوې چه ما ستا مرحوم پلار مولوي صاحب ته وویل: د جریدې لپاره « النجم » مناسب نوم دی. دا به بیشکه د مدرسې د شاګردانو لپاره تربیتي او تشویقي پانګه وي.
خو دې سره له تا څخه دا توقع هم په ځای ده چه (د دین ستوری) مولانا نجم الدین پکښې ښه وځلوې او دې کار ته د مدرسې استادان او شاګردان وهڅوې .
همداسې وشوو.
د جریدې دلومړۍ ګڼې په سر مقاله کښې لولو : « . . . د ننګرهارپه ورځپاڼه کښې د مدرسې د منسوبینو تبلیغي خدمت هغه دی چه لیدل کیږي . . . اوس د النجم اخبار، سره د ټولو مشکلاتو ، مېنځ ته راغله . . . »
په درېیمه ګڼه کښې بیا ((هیله)) څرګنده شوې ده: ((مونږ غواړو چه د نجم الدین آخندزاده صاحب په حقله څه ولیکو. که چاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د مأذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي، هیله کوو چه په دغه لیار کښې مونږ سره معاونت وکړي .))
د څلورمې ګڼې سر مقاله، بیا د نجم المدارس او النجم د مدیر په قلم د ((مصلح او مجاهد)) تر عنوان لاندی داسې پیلیږي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

((دغه عنوان لاندې غواړم چه د ملا نجم الدین آخند زاده صاحب سوانح ، چه په خپل وخت کښې زیات مصلح او د انګلیسانو د استعمار په مقابل کې جنګیدلی دی، بیان کړم.))

دغسې بیا د النجم په نورو ګڼو کښې، د مدرسې د استاذانو او شاګردانو په قلم ، د آخونزاده صاحب د ژوندانه په ځانله ځانله اړخونو رڼا اچول شوې ده. یعنی د څیړنې کار د هغې پر لیکوالو ویشل شوی دی. چه د تکرار مخنیوی وشي او ضروري ټکي پاته نه شي . د کار دا ویش او میتود زما او د مولوي صاحب په مشاوره شوی دی.

هغه ورځ هم را یاده شوه چه په ۱۳۳۹ هـ ش کال مولوي احمد ګل صاحب د مدرسې مشروو. د ذکر شوې لړۍ مضامین او د ننګرهار د یو شمیر نورو پوهانو لیکوالو مقالې. په نوموړي مدرسه کښې د یو څیړنیز کنفرانس په ترځ کښې واورول شوې او یوه خوندوره مشاعره هم وشوه.

په دغه مهال زه د ننګرهار د ورځپاڼې مسئول مدیر وم. د کنفرانس د جوړېدو ، چلیدو، کامیابیدو، تنظیم او د مضامینو او اشعارو په ایډیټ او تنقیح کښې ، د مدرسې د اداري ملګری او مرستندوی وم. هغه ټول مطالب مې د ورځپاڼې له لیارې ، په دې هیله د تاریخ حافظې ته وسپارلې چه ګوندې چې د کتاب په بڼه چاپ شي.

ډېر ښه وشو چه په جرمني کښې دافغانستان د کولتوري ودې ټولنې ، پروسږ کال زمونږ دا هیله تر سره کړه. او ډېر خوشحاله یم چه کتاب د لوستونکو ځانګړې توجه ځانته اړولې ده.

مثلاً :

ښاغلي فضل الرحمان فاضل هغه په دري ژبه ترجمه کړې او چاپ لاندې دی. کیدای شي چه په ځینو نورو ژبو هم ترجمه شي.

او داده اوس تا د (حضرت نجم الدین آخونزاده مولوي ډاکټر سعید افغاني د النجم په جریده کښې) رساله لیکلې او ترتیب کړې او تقریباً د هغه کتاب خلاصة الخلاصه دې چاپ کړې ده.

ګرانه سعیدی!

ماته ستا درېیم ارزښتمن سوغات د (زن و نبوت) رساله ده. واقعاً علمي او ابتکاري څیړنه ده. هغې سره زما نظریه هم چاپ شوې ده. تاته د هغې رسالې د لیکلو او چاپولو مبارکي هم وایم.

د الله پاک له درباره درته د نورو زیاتو علمي څېړنو او خپرونو بریالیتوب غواړم. والسلام.

ستاسو خدمتګار

کابل _ خیر خانه مېنه _ درېیمه برخه

د ۱۳۸۷ د زمري اوله د ۲۰۰۸ د اګست ۱۲ مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محترم استاد فضل الرحمن « فاضل » سریزه :

« النجم » ستاره ای در آسمان مطبوعات کشور

«**النجم** » هفته نامه دیواری ای بود که نیم قرن قبل به یمن همت یکتن از دانشمندان کشور تأسیس گردید ونخستین شمارهٔ آن در برج میزان سال 1337 خورشیدی ، دیوار های مدرسهٔ نجم المدارس را در شرق کشور، آذین بست.

مؤسس وسردبیر این هفته نامه دکتور محمد سعید « سعید افغانی» بود که در آن زمان، مدرسهٔ نجم المدارس را رهبری می کرد وآقای حضرت خان شاگرد صنف دوازداهم آن مدرسه، معاونیت هفته نام «النجم » را بر عهده داشت.

عنوان هفته نامه به خاطر یاد آوری از مجاهدات و مبارزات غازی نامدار ومجاهد پرهیزگار مولا نا نجم الدین آخندزاده صاحب و فعالیت های منسوبان مدرسه نجم المدارس اخذ شده است.

دوست عزیز من آقای امین الدین « سعیدی » فرزند رشید دکتور محمد سعید سعید افغانی که از سه دهه بدینسو ، فعالیت فر هنگی دارد ، به همت او هشت شماره این هفته نامه مجدداً به زیور طبع آراسته می‌گردد.

« النجم » شاید با درنظرداشت تاریخ نیم قرن قبل، در مقایسه با مطبوعات امروزی، دارای کاستی‌هایی باشد، مثلا شاید صفحه آرایی مناسبی نداشته باشد، اما با یقین کامل در آن دوران، گام استواری بوده است که باید بر داشته می شد، واین گام مهم را شادروان دکتور محمد سعید سعید افغانی بر داشته است.

« النجم » در نخستین شماره اش هدف نشراتی خود را ، بیان گزارشهای اجتماعی ، دینی و تر بیتی خوانده است و زمانی که با ژرف نگری صفحات آن ورق زده شود ، خواننده در می‌یابد که سر دبیر دانشمند آن شادروان دکتور سعید افغانی، بر نامه های سودمندی برای آینده داشته وحتی می خواسته است با دریافت امکانات بیشتر «النجم » را به صورت معیاری وچاپی در خدمت عامه مردم قرار دهد.

یکی از اهداف غیر مکتوب سر د بیر « النجم » پرورش نسل جدید در میان دانش آموزان مدرسه نجم المدارس است، تا ایشان را با جهان قلم و مطبوعات بیشتر آشنا سازد.

مضامینی که در آن دوران به قلم شاگردان صنوف هشتم، نهم، دهم، یازدهم، ودوازدهم نگارش یافته است، خواننده را به آینده امیدوار می‌سازد و نیم قرن بعد وقتی از کار نامه های بعدی شاگردان آن دوران اطلاع حاصل می‌کنیم، موثریت و نقش « النجم » را در آگاهی بخشی بهتر درک می نمائیم.

مثلاً صمیم کاکړ شاگرد صنف نهم در سال 1337 خورشیدی بعد ها به حیث یکتن از پیشگامان مبارزه اسلامی می در خشد و در راه دفاع از ارزش

(c) ketabton.com: The Digital Library

های ملی ودینی جام شهادت می نوشد. یا مولوی سلطان عزیز شاگرد صنف هشتم آن دوران که مضامینی به قلم او در «النجم » به چاپ رسیده است، بعدها خدمات فراموش نا شدنی در عرصه تعلیم و تربیه به و یژه در میان مهاجران در پشاور انجام می دهد کـــه بلا ریب هسته این فعالیت ها در روش آموزش و پرورش آن سال ها در دل او نقش بسته است.

در « النجم» اعلاناتی هم به چشم می خورد که به سهم خود برای آگاهی بخشی دیگران نهایت ارزنده است. به گونه مثال در النجم آمده است که :

النجم به پرسشهای شرعی پاسخ می گوید :

ویا اینکه :

مضامین ارسالی کوتاه، مفید ومتین باشد.

یکی از پرسشهای طرح شده در هفته نامه « النجم » این سؤال نهات سودمند است که : « مدرسه چگونه پیشرفت کند؟ »

در هر شماره‌ء «النجم» ، چند پاسخ به پرسش بالا درج شده است که در آن دوران برای خوانند گان رهگشا بوده است.

یکی از اعلانات مهم در هفته نامه « النجم » تقاضا از خوانندگان است تا معلوماتی که راجع به جنبه های گونان گون زنده گی ومبارزات مجاهد سُترگ، ملا نجم الدین آخند زاده دارند، جهت نشر به اداره «النجم » بفرستند.

اینجانب که حالا این سطور را می نوشتم به یاد جریده‌ء دیواری می افتم که ما متعلمان صنف هشتم مدرسه‌ء امام ابو حنیفه (رح) در کابل، در سال 1352 هجری خورشیدی به نام « لغة القرآن » اولین و آخرین شماره آن را به دیوار آویختم که مضامین آن توسط چند تن از شاگردان صنف هشتم تهیه می‌گردید و به خامه‌ء زیبای امین الرحمن خلیل همصنف دیگر ما خطاطی می شد، و استاد زبان عربی ما استاد ابراهیم الشدی تبعه عربستان سعودی، از نگاه ادبی، مضامین آن را اصلاح می کرد . شاید آن جریده که بدون مشوره آمر مدرسه بر دیوار آویخته شده بود، باعث شد بعد از شماره اول دیگر به چا پ نرسد.

به هر ترتیب با این مقدمه میان خوانند گان و متن کامل هفته نامه « النجم » بیشتر حایل نمی‌گردم و با قدر دانی از زحمات برادر گرامی ام آقای امین الدین « سعیدی » وطلب مغفرت وآمرزش برای دکتور سعید افغانی، مؤسس و سر دبیر « النجم » موفقیت های بیشتری را برای برادر گرامی آقای امین الدین « سعیدی » آرزومندم.

فضل الرحمن « فاضل »

12 اسد 1387 خورشیدی – کابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د استاد حبیب الله « رفیع » سریزه
د « النجم » دورکې جریدې څوګنې

«خپرونې » درڼا په لور ګامونه دي، دروڼتیا په لور ګامونه دي او د پرمختیا په لور ګامونه دي چې دچاپ اختراع دا رڼا د نړۍ ګوټ ګوټ ته ورسوله.

افغانستان ته هم چاپ او مطبعه او ورسره خپرونې او مطبوعات څه کم یوه نیمه پیړۍ وړاندې را غلل او د (شمس النهار) لمر دهیواد دخپرونو په تیاره اسمان کې څیره و وهله او همدا لمر به کله ولوید او لکه به بیرته راوخوت.

په ۱۳۹۸ لمریز کال (۱۹۱۹ ع) په هیواد کې دخپلواکۍ دلمر له راختلو سره د افغانستان دخپرونو اسمان تر پخوا ډیر رنګین او د راز، راز خپرونو په رڼاؤ زرین شو .

ښوونځي او مدرسې په خپله د رڼا مر کزونه دي، په دې وخت کې له دې مرکزونو سره دخپرونو رڼا هم ملګرې شوه او دا لړۍ نور علی نور شوه او د هیواد له لومړنۍ مدرسې حبیبې څخه د «معرف معارف » میاشتنۍ جیبي مجله را ووته چې دلیسې مدیر محمد حسین دلېسې دزده کوونکو په وسیله چلوله او دحبیبیې د زده کوونکو مقالې په پکې خپریدې، دمستوراتو ښوونځي هم چې په هیواد کې دنجونو لمړنی ښوونځی ؤ د « ارشاد النسوان » په نامه جریده را وایسته او بیا د آئینهٔ عرفان مجله خپره شوه او د اماني دروې له پای سره د « مکتب جریده » نشر شوه.

تر اغتشاش وروسته دا کار غړند شو او تر ډیره وخته معارف ډیرې لږ خپرونې درلودې او تر « آئینه عرفان » او « عــرفــان »پرته پوهنې نورې خپرونې نه درلــودې ، د اروانښاد شهید محمد داوؤد خان د صدارت او د اروانښاد علي محمد پوپل دپو هنې دوزارت په وخت کې دپو هنې دخپرونو یوه نوې او ګټوره لړۍ را پیل شوه ، په دې لړۍ کې د « اخبار عرفانی » جریده، د « آزادۍ » کالنۍ خپرونه د « ادب » څیړنیزه مجله ، « افغان طبي مجله » ، د « اقتصادي څیړنې » مجله ، د « بخوان وبدان » مجله ، د « بدني روزنه » مجله، د « پالندوی » مجله ، د «پولتخنیک » مجله، «پو هنه » مجله، د « جریده تعلیم وتربیه »، د« تعلیم او تربیې » مجله ، د« څاروندی» مجله، « دحقوق » مجله، د «خدمت» مجله، « جریده دارالمعلمین»، د « ښوونکې » مجله ، د«علم او فن » مجله، د « کابل پوهنتون خبرونه » خپرونه، د « نجونو روزل » مجله، « ورمه » مجله اونورې خپرې شوې .

همدا راز داوخت ځینې ښوونځیو هم چاپي او قلمي خپرونې پیل کړې چې شمیره یې لسهاؤ ته رسیده ، دنجات ښوونځي د « نجات » جریده خپره کړه او نورنوټولو لېسود یوالي جریدې درلودې او دپو هنې وزارت کتابتون دکوچینانو ږغ مجله خپره کړه.

همداوخت چې دپوهنې وزارت په مرکز او مربوطاتو او ښوونځیو او پو هنځیو کې مجلې او خپرونی راوتلې، له کابل نه ډیر لرې د ننګرهار نجم المدارس په دیني مدرسه کې ددې مدرسې منور او پوه مدیر اروانښاد ډاکتر سعید افغاني د « النجم » په نامه د جریدې یو روڼ ستوری چې هره چارشنبه به یې له دي مدرسې نه سترګک واهه د ۱۳۳۷ لیږدیز کال دتلې په ۳۰ نیټه خپلې خپرونی پیل کړې او پکې ویې لیکل:

(دا اخبار دمدرسې جریانات ښیي او اجتماعي، دیني ، تربیوي خپرونې کوي.)

(c) ketabton.com: The Digital Library

له همدې هدف سره سم يې په ساده روانه پښتو ټولنيز، فلسفي ، ادبي او علمي مسايل او مطالب خپرول او ددې مدرسې د زده کوونکو د ذهني تنوير او د سياسي او اجتماعي شعور د ويښولو له پاره ئې کار کاوه .

بل مهم ټکی دادی چې موږ هغه وخت ډيرې نورې ديني مدرسې هم درلودې لکه په کابل کې عربي دارالعلوم، تخارستان ، فخر المدارس، نور المدارس، خو هغه مدرسې تر ډيره حده وچې ديني مدرسې وې او دنورو علومو تدريس ته لږ بر خه پکې ورکول کيدله، خو د اروابناد ډاکتر سعيد افغاني د « النجم » محتويات ښيې چې ده نجم المدارس ته يو ذهني او فکري وسعت ورکړ اوديني علومو تر څنګ يې ، فلسفې ، حکمت او نورو عقلي او نقلي علومو دزده کړې په لاره کې هم پراخ نظر درلود او دالنجم جريده يې پر راز راز موضوعاتو او مضامينو سپوللی وه .

ښاغلي امين الدين «سعيدی » (د ډاکتر «سعيد افغانی » خلف الصدق) لوی کار کړی چې ددې قلمي جريدې اته ګڼې يې موندلې او اوس يې تا سو ته د النجم دتاريخي کلکيسون په توګه وړاندې کوي ، دوی وايي چې د دې جريدې نورې ګڼې هم ليکل شوې او په قلم تکثير شوې دي. کاشکي هغه وموندلې شي او که ونه موندلې شي هم لوی کار دا شوی چي دوی ددی ورکي قلمي او علمي جريدې څو ګڼې او نمونې بيا موندې او دافغاني خپرونو ډګر ته يې رابر سيره کړې، زه مبارکي ورکوم او د ژوند په ټولو ډګرونو کې ئې بريا غواړم !

په درنښت
حبيب الله «رفيع »
دافغانستان دعلومو اکاډمی مشاور
۱۳۸۷ /۵ /۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلح او مجاهد
ملانجم الدین آخند زاده

مولوي داکتر محمد سعید « سعید افغاني » چه دهیواد دینی او ملی شخصیتونو له ژوندانه سره مینه او خاصه علاقه لرله ، دنجم الدین آخوندزاده صاحب دخیړنو تاداو په کال (۱۳۳۷ لیږدیز) دنجم المدارس په مدرسه کښی کیښوو:

کله چې مولوي سعید افغاني په کال (۱۳۳۷ لیږدیز) دهغه مدرسې مدیر او سر مدرس و نو هلته ئې دمدرسې دشاګردانو ددیني ، اجتماعي تربیتي د لوړ تیا لپاره اوه نیزه قلمي جریده په دوو مخونو کښې دلمړي ځل لپاره په نشراتو پیل وکړ.

ددې جریدې لومړی ګڼه د ۱۳۳۷ هجري شمسي کال دمیزان په ۳۰ مه نیټه (د النجم) په نامه خپره شوه چې د آخوندزاده صاحب له نامه سره ارتباط لری.

مولوي داکتر سعید افغاني د النجم په څلورمه ګڼه کښې چې په کال (۱۳۳۷ هجري شمسي) دعقرب دمیاشتې په (۲۱) نیټه خپره شوه ، داسې ولیکل:

النجم ګڼه « ۴ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د عقرب « ۷»

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه :

د دغه عنوان لاندې غواړم چې د ملا نجم الدین اخندزاده صاحب، سوانح چه په خپل وخت کښې زیات مصلح او دانګلیسانو په مقابل کښې په کلو کلو جنګیدلې، بیان کړم .

۱ـ د ده اجمالي پېژندانه:

ملا نجم الدین « اخند زاده صاحب » «۱» د امیر عبدالرحمن د پاچائی په وخت کښې د لـوی اعتبار خاوند ؤ . دغه شاه دي سره دمأذونانو دکابل په ښار کې بندي کړو.

دی د بندي خانې نه په یو خاص تر تیب مخ په مشرقی وتیښتیده او هلته د مشرقي په سرحدادتو کښې د مهمندو په سیمه په ژروبی او چمرکند کښې اوسیده او د انګلیسانو په مقابل کښې به جنګیده.

دي بیا دامیر حبیب الله خان د پا چائی په وخت کښې دهغه په غوښتنه او اعتماد بیرته افغانستان ته راغې او دننګر هار په ولایت کښې دجلال کوټ نه مخ په جنوب دهډې په قریه کښې اوسیده.

ده د همدغه پا چا په عصر کښې ډیر د اسلام ددین اساسونه محکم کړل او هر خواته یې ریښې او پلی خورې شوې او دی د داسې لوی شخصیت خاوند شو ، چه په ټول افغانستان کښې ده د خلکو په عقیده حاکمیت درلوده. دغه منلی شخصیت د همدغه امیر حبیب الله په وخت کښې « ۱۳۲۰ یا ۱۳۲۱ هجري قمری » کال ؤ چه د اجل داعې ته ئی لبیک وویلې.

په دی حساب دده د وفات تأریخ (قبر غازی) « ۱۳۲۰ » لیږدیز لمریز کال دی .

د ده مزار او مقبره دهډې په قریه کښې د والا حضرت سر دار محمد داؤد خان

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افغانستان صدراعظم په اهتمام ښه جوړه شوی. د ده هدیره د ټول مشرقي او سرحد بلکه د ټول افغانستان او پشتونستان د خلکو د عقیدې ځای دی «٢»

النجم ګڼه « ٥ » چهارشنه د ١٣٣٧ کال ، د عقرب « ٢٨ »

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه:

٢ـ د ده تفصیلی پیژندنه :

دنجم الدین اخند زاده صاحب « رحمة الله علیه » د مفصل پیژندلو د پاره په کار ده چه په لانده ډول سره ئې وپیژنو :

١ ـ د ده عمر او حیات او قواره

٢ـ د ده هویت قوم او نسب

٣ـ د ده اصلی او فرعي مسکن

۴ـ د ده تحصیل او علم

٥ ـ د ده تصوف

٦ ـ د ده جهاد

٧ ـ د ده دشهرت اندازه او کار روائې تر مرګه پورې

٨ ـ د ده مشهور مأذونان او منسوبین

٩ ـ دده د مرګ نه وروسته شهرت او تأثیرات

مګر ډیر تأسف دی چه د داسې یو لوی شخصیت چه د ټول حیات ګذارشات او حر کات ئې نهایت متانت او سنجیدګي لري. هغومره چه ویل کیږي او یا اوریدل کیږي او یا ئې وینو په دغه اندازه د ده سوانح دلیکلو دپاره چا کوښښ نه دی کړی. په دغه حقله زمونږ ګیله دده دمعقولو منسوبینو نه کوم چه په خپل وخت کښی نهایت منلي تیر شوي، زیاته ده. یوازې د ملا طوطی آخند نه هغه هم صرف دده د مواعیظو تذکرې، مګر نهایت ناقص لیدل کیږي او بس.

په هر صورت که اوس زمونږ په لاس کښې مطلوبه معلومات راشي امید دی چه څه نا څه خو به ترې جوړ شي او آینده د پاره به ګونډې دغـه آرزو د ده پـوه عقیدت مندان کوښښ وکړي چه زمونږ د هدف نارسیده مطلب تکمیل او پوره کړي. باور لرم چه په دغه لیار کښې سعیه به د ده د عقیدت مندی ښه ثوبت وي .

د ده عمر او حیات او قواره :

زمونږ په لاس تحریري اسناد ډیر کم دي. کوم تحریري سند چه زمونږ په لاس کښې شته هغه یوازی د ده د فوت تأریخ ښې چه په (١٣٢٠) او یا (١٣١٩) هجری قمری کال کښې فوت شوی، چه د ده نه د ټول عمر اندازه نشي معلو میدلې. مګر ؛ شفاهاً مو ډیر او ریدلي چه آخندزاده صاحب عمر او یا کلو په حدود کښې اندازه کیدلې شي. خلک وائي : چه ښه قوي وجود ئې درلوده مګر ؛ ریاضیت او تقوی په وجه نحیف شوی ، حتی چه د ډیر ریاضیت په وجه د ده د لاسو رګونه شنه شنه بلقیدل .

(c) ketabton.com: The Digital Library

وائي چه دی ښه خوش قـواره جګ سړی ؤ ، او په اوچلي باندې شين خال هـم درلوده او د ده دشين ښکلی خال شهرت زيات ؤ .
د ده رنګ او قواره با تاثيره هيبت ناکه وه ، دورايه به په خلکو د ده رعب وليده مګر؛ په عين وخت کښې مشفق او مهربان هم ؤ .
د د حيات ټول په حرکت کښې تير شوی . معلو ميږی چه د ده په ضمير کښی يو داسی اور او تپش او حرکت مودجود ؤ چه په يو ځای نشو پاتې کيدلی .
ده هر چيرته ته دخلکو په افکارو کښې داسی تحول قايم کړ ی چه تر ننه هم هغه تحول دخلکو په مابين کښې ياد او د قدر وړ دی ده په ځان باندی ډير خلک د ښو اخلاقو په وجه عاشقان کړي ؤ. د ده د حقانيت د اثبات دپاره دا کافی ده چه دی ټولو پوهو علماؤ منلی ؤ او د ده حر کات ئې د اسلام د دين په اساس موافق ګڼل .

النجم ګڼه « ۶» چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۵»

مصلح « مجاهد »

د سعيد افغاني ليکنه :

۳ـ د ده هـويت قـوم او نسب:

اصلي او فرعي مسکن او ځايونه ئې :

ملا نجم الدين « اخند زاده صاحب » په قوم کاکړ او په مليت افغان دی. په اصل د جنوبی شپلګر د علاقې نه دی، او هم هغلته د ده نيکونه او پلرونه تير شوي «۳» .
دی بيا دتحصيل او زده کړې په وخت کښې د جنوبي نه مخ په مشرقي ننګرهار ر روان شوای. په ننګر هار کښې ځای په ځای ديره شوی او تحصيل ئې کړای دی.
د تحصيل دپاره آفريدوته هم تللی. پيښور او صوات کښې هم اوسيدلی دی.
ده د تحصيل نه ورسته مخ په خپل وطن افغانستان روان شوې او په هډه کښې اقامت اختيار کړی ؤ .
لکه مخکښې چه مو وويلې د ځينې سياسي معاذيرو په وجه کابل ته غوښتل شوی ؤ دکابل په ښار تندور سازی کښې او سيدلی او بيا دکابل نه مخ په ننګر هار تلی او مهمندو په علاقه په جرووبی ، او چمرکنډ کښې استوګنه کړي ده .
په ننګرهار کښې په روداتو کښې څه موده تيره کړې او هلته په فقير آباد او نورو روداتو او شينوار کښې ګر ځيدلی . په لغمان او سور رود او کامه او خو ګيانو کښې هم د وعظ او تبليغ او يا دنورو مقاصدو په مطلب تلی دی ، دګرمي په وخت کښې دی به کابل ته هـم تلو او هلته په پغمان کښې څه موده ئې استو ګنه کړی ده.
دی په شمالی کښې د کوه دامان خواته د داؤدځو په علاقه کښې اوسيدلی او شايد چه هلته به د کـوه دامـان په ځينو ځايو کښې ګرځيدلی وي، مګر ؛ د ده د حيات آخرنی شپې او ورځې د ننګرهار په علاقه د جلال کوټ نه درې ميله

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخ په جنوب هـډه کښې تير شوي دي. دی شايد په نورو ځايونو کښې هم ګر ځيدلې او يا اوسيدلی وي ؛ مونږ نه دی اوريدلي، نو ځکه دليکو جر ئت نه کؤو .

د ده تحصيل او علم :

مخکښې مو وويل چه دی د تحصيل دپاره زيات ګرځيدلې او په ډيرو ځايونو کښې او سيدلی دی .

وائی چه اخند زاده صاحب ډير پوه او ښه معقول عالم ؤ په تفسير ، او حديث ، قرائت ، صرف، او نحو ، او فقه ، او اصول ، او معانی ، منطق ، او هيئت او رياضی ، او حکمت ، او ميراٍ ، او حساب او تصوف ... .

النجم ګڼه « ۷ » چهارشنبه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۱۲ »

مصلح « مجاهد »

د سعيد افغاني ليکنه :

۴ـ دده دعلم او تحصيل :

په علومو کښې ئی ښه قوي لاس درلوده ، ربنتيا دده هغه کتاب خانې نه چه اوس د نجم المدارس په لاس کښی ده ، معلو ميری چه دی ښه عميق عالم او د مطالعی شائق ؤ.

وائی چه اخند زاده صاحب به د علما سره ډير علمي بحثونه کول ده به هميش دعلم دپاره دعمل اندازه کتله ، د ده استاذان هم خلک ښه يادوی .

د ده د استاذانو په سلسله کښی د سر شاهی نه چه سړی مخ په برو ځی يو هديره ده دهغی ځای خلک يو قبر ښی وائی دا داخندزاده صاحب استاذ تير شوی او ډير ښه مبارک شخص ئی خلک يادوی .

وائې ملا نجم الدين اخندزاده صاحب د ده زيارت ته را تلو دده استاذان په ننګرهار او سر حداتو او صوات او پيښور او شايد نورو ځايويونو کښې هم تير شوی وي.

کوم وخت چه دده دعلم قال نه مخ په علم حال تو جه برابر وی داوخت دده يو بله دوره شروع کيری.

دا په تواتر ثابته ده چه آخندزاده صاحب دصوات صاحب نه په حيات کښې د قادری شريفی طريقه وکړه او په دغه طريقه کښې ترنه درسونه کامل کړو ، او مأذونی مرتبې ته ورسيده.

ده په صوات کښې ډير وظايف کړي او د صوات صاحب په نزد نهايت منلی ؤ . که څه هم زمونږ سره د ده او صوات صاحب په هغه وخت کښې د کرامت زياتې قيصی نشته مګر؛ مونږ دومره پوهيږو چه دواړه جنابان با تقوی او پرهيز ګاران تير شوی ، عقيده لرو چه اوراد او وظايفي ئې ډير پوره تأثيرات شته دي مګر ؛ زه نه غواړم چه دقيصو رطب اويالس ياد کړو .

وائي ملا نجم الدين اخند زاده صاحب په څلور واړو طريقو کښې مأذون و « ۴» مګر ؛ ده به خلکو ته يوازی د قادری طريقی اجازه ورکوله « ۵» .

النجم ګڼه « ۸» چهارشنبه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۱۹ »

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه:

۵_ د ده تحصیل او علم او تصوف:

هـډی صاحب عـالم ؤ ، مګر ؛ داسې نه چه علم ئې دعمل سره نه برابر یده او یا دسړ تنبه توب نه به ئی کا راخستلو او یا د کبر او غرور نه ډ ک عالم او یا داچه د ده علم د اوهامو او خرافاتو یوه مجموعه ؤ او یا خدای ناکرده چه ده به دین ددنیا دپاره وسیله ګرځولی وي .

دی یو حقاني عالم ؤ، ده داسلام دین پیژندلو. دی په دې خبره پو هیده چه خلکو کښې باید د محبت او مؤدت اساس قایم شي. دی ریا کار صوفی نه ؤ، او نه دکونج او صومعې طرفدار ؤ . دی یو اجتماعي شخصیت، همیش دناوړو رسم او رواج سره مجادلې کړي، خلک ئې دبې کارۍ او تنبلۍ نه خلاصول .

مصلح او مجاهد

د سعید افغاني لیکنه:

وائي نجم الدین آخندزاده صاحب به علماؤ سړ زیات محبت کولو او ښه عالم به ئې زیات خوښو او نازوو.

دهغه وخت علماؤ په ده باندې دعلمیت آزمیښتونه کړي ؤ علماؤ ، دده نه په لویو لویو کتاب، او علومو او په باریکه باریکه مسایلو کښې پوښتنې کولې، مګر؛ دده سره دعلمیت اندازه قوي وه.

دعلماؤ پو ښتنو د پاره ئې ښه ځوابونه ورکړي دي. د علماؤ په نزد ښه جید عالم ثبوت شوی ؤ نو ځکه ئې دی د دین داقتدا او ددین دحمائې دپاره دهغه عصر لوی نابغه شخصیت لیدلو. ده علماء تربیه کول او علماؤ ته ئې د عمل درس ورکولو .

وائي نجم الدین آخندزاده صاحب ته هر کال په سلهاؤ بړستنی جوړولې او بخشش په ډول به ئې ورکولې. دی دعلماؤ دپاره خولی او پګړی پیداکولې او د بخشش په قسم به ئې ورکولې.

دنجم الدین آخندزاده صاحب علمي بحثونه علمي موعظې او خطابې ښې با تاثیره یادیږي. ده خلکو ته د کونج او زاویې درس نه دی ورکړی. ده خلکو ته دنیا په دا شان بده نه ده ظاهره کړې، چه خلک دې دنیا ترک او کار دې نه کوي .

دی په دې خبره پو هیده چه ددنیا مذمت هم ددې د پاره دی چه باید مسلمان د دنیا د محبت اندازه وپیژني، داسې نه چه د دنیا د محبت په وجه دخلکو حقوق تلف د رحم او عاطفی خیال ونه ساتي.

داسې دنیا نه چه هرج مرج پیدا شي، د جنګ او قتل موجب وګرځي او داسې نه چه خلک په دنیا غَرّه شي، خپل خالق هیر کړي او دبلې ورځې غمه ورسره نه وي . اوکه نه دنیا د دې دپاره چه د ځان او دخلکو دخدمت او رفاهیت په مقصد وي بده نه، بلکه پید ا کول ئی ثواپ دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نجم الدين اخند زاده صاحب حقيقی عالم، په دې خبره ښه پوهيده چه ځنګه علماء دې په دې پوه ؤ چه د خلکو داصلاح دپاره څنګه علم په کار دی.

ده سره دا ملاحظه وه چه د وخت او زمان مراعات شته دی. ده علماء په ځان را ټول کړل او خلکو کښې نوی روح پو کړو.

مګر ؛ ډير تأسف دی چه د ده د کار نقشه د ده نه پاتې وروستينو خلکو بدله کړه. په دې پوه نه شول چې اصلی سر څه وٍي، په دی ښه پوه نشول چه د نجم الدين اخند زاده صاحب مطلب څه ؤ . چا داخيال وکړو چه د آخند زاده صاحب سره د تسپو دشمار خيال ؤ .

څوک په دی عقيده لاړل چه ډوډۍ ورکول او لنګر مقصود دی، چا دا ګمان وکړو چه په سر مراقبه سپين څادر او قبا په کار ده، چا سره دا سودا پيدا شوه چه چا د ساده خلکو په وسيله نور خلک تهديد ول او غولول په کار دي.

همداوجه وه چه چا دلنګر په نامه او چا د مسجد د جوړولو په هنګامی او چا د مدرسې جوړولو په انګازی، چا په دې نامه چه دا کـوم!! او داسې داسې خيال مې دی ناروا ، ناروا کارونه وکړل. عامونه ، عامونه مسلمانان ئی په حقيقي اسلام باندی هم بد ګمان کړل.

خدای خبر چه داسې جنابان د اوسنی اسلام د ضعف له امله په هغه ورځ د پاک خدای په لوی دربار کښې څه ځواب ورکوي؟

بايد ووايم چې: نجم الدين آخونزاده صاحب په مخلصانو کښې ښه پاک او پوه خلک هـم وه. د هغوی د خـدمتونو اندازه مونږ سر شته. اميد دی چه د هغـوی د کارنامو تذکری باندې آينده تماس و نيسم او خپلو ګرانو لو ستو نکو دپاره ئې دهدئې په ډول وړاندې کړم .

---

(۱) سر محقق عبدالله بختانی خدمتګار دنجم الدين اخندزاده صاحب دنوم په هکله ليکي:

« ما د سر محقق مولوۍ محمد اکبر معتمد شينواری څخه څو څو ځلی اوريدلی دي چه هغه به ماته ويل: چې ما د شينوار و صوفي صاحب نه اوريدلی دي چې: دهډی آخونزاده صاحب اصلي نوم (عبد القدير) دی، مګر د علم ، رو حانيت او غزاګانو په برکت و نورو لخوا ورته (نجم الدين) لقب ورکړ شوی دی چه معناي (د دين ستوری) کيږی. سعيد افغاني

پرې اضافه کول غواړم چې هغه څوک چې درې نسله ملا وي نو هغه ته آخوندزاده وايي. آ. سعيدی

دشينوارو صوفی صاحب اصلي نوم صوفي علم ګل دی. دآخوندزاده صاحب مأذون او هغه ته نژدې سړی و په ډيرو غزاګانو کښې يې دجناب هډۍ صاحپ سره برخه اخستی ده.»

(دهډې آخوندزاده مولنا نجم الدين) ليکنه: سر محقق عپد الله بختانی خدمتګار. دغه کتاب په ۱۳۸۷ (دافغانستان دکلتوري ودې ټولنه)

(۲) دننګر هار د سره رود د ولسوالی دچهارباغ حضرت محمد سعيد سعيدی مجددي عليه الرحمه دحضرت صاحب عطاء معصوم مجددي زوی دی. په کال ۱۳۵۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

هجري شمسي کښې په چهارباغ صفا کښې زیږیدلی او دسنبلی په شپږمه کال ۱۳۷۲ هجري شمسي د لوی اختر دمیاشتې په ۱۹ مه دخوږ یاښیو په اګام کښې حق ته رسیدلی. هغه مرحوم چې دمولانا نجم الدین آخوندزاده یو نژدې ملګری، دوست، مرید او خلیفه یا مأذون وو د نجم الدین د آخونزاده صاحب د وفات نیټه په خپله هغه مرثیه کښې چې (در مرثیه غوث زمان قطب دوران قدوهٔ سالکان پیشوای پیر وجوان مرشد کاملم محبوب دلم اعنی صاحب هډه رحمة الله علیه) په نامه یادیږي، دنجم الدین آخند زاده صاحب د وفات نیټه: (دچهار شنبې شبه د ۱۳۲۰ هجري قمري کال د روژی دمیاشتې ۲۱ مه معرفي کړې ده.)

مرحوم حضرت صاحب محمد سعید د په خپلې مرثیه کښې پدې هکله لیکي:

چـــونکه سردار بشر رفت ازاین دار فنا
صبر از رفتن خـــوبان جهان مـــی بینم
صبر تلخ است ولیکن ثمرش شیرین است
مژدهء نیک به صابر زسبحان مــــی بینم
گر ازاین دار فنا جـــان به سلامت ببرم
سابقون را همه ای غمـــزدگان می بینم
شپ چهارشنبه شنو تو ز وفـات صاحب
بیست ویکم ز مه و شهر رمضان می بینم
سنهٔ الف وهم سه صد وعشرین بـه یقین
بیست ویکم ز مه و شهر رمضان می بینم
چـونکه خوبان هم رفتند سعیدی ز جهان
شو مجرد کـــه ترا نیز روان مې بینم

در مرثیه ای که در فوق تقدیم گردیده، با قید (یقین) مصرع تاریخ (سنهٔ الف و هم سه صد و عشرین (۱۳۲۰ به یقین) معرفي شده است.
(مأخذ: دمحترم سر محقق عبد الله خدمتګار دهډی اخوندزاده مولانا نجم الدین له کتاب نه صفحه ۱۳۱ او ۱۳۲) دچاپ کال ۱۳۸٦ (۲۰۰۷ م) ټولنه لخوا - جرمنی) په پیښاور کښې چاپ شوې.)

(۳) محترم سلطان عزیز دمرحوم آخوند زاده صحا ب د نوم په هکله داسې لیکي :

دمرحوم آخوندزاده صاحب نوم (نجم الدین) او اصلي مسکن ئې د افغانسان شلګر دی. ولې دوی په ننګرهار او صوات او دپښتونستان په نورو ځینو کښې په (کابل) ملا شهرت درلود او دوی په خټه کاکړ او په کاکړو کښې (ابک زائی) او په ابک زایو کښې (اخونزاده خیل) حسابیږي دغه کورنی او س هم په شلګر کښ په اخونزاده خیلو سره خورا مشهوره ده دهمدې کبله دوی ته داخونزاده لقب هم ور په برخه شوی دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږ ته دمرحوم اخونزاده صاحب نژدې خپلوان پوره معلوم ندي مګر دومره خبر يو چه ، د دوی مبارک والد محمد حسن آخونزاده نوميده خو افواهی مو اوريدلی دي چه دوی نژدې خپلوان ډير نه در لودل.
(مأخذ: دننګر هار ورځپاڼه: ٤٩ مه ګڼه د١٣٣٩ دثور ٣١ نيټه)
(٤) جناب نجم الدين آخوندزاده صاحب د قادريد طريقې شيخ او د تصوف په ځلورو مشهورو طريقو (قادريه ، نقشبنديه ، چشتيه ، سهروردیه) کې مرشد او پير و. او په سلګونه مأذونان ئې درلودل.
آخوند زاده صاحب دقادريی دطريقې نه علاوه په دغه نورو طريقو کې هم اِذن ورکاوه.

(٥) ـ دهډې صاحب مشهور مأذونان :

يادونه:
مأذونان يا خليفه هغه چاته وايي چه پير ورته دمريد نيولو اجازه ورکړې وي.
دآخوند زاده صاحب ځينی مأذونان هم دې درجې ته رسيدلي ؤ چې هغوی هم ځانته مأذونان ټاکلي وو.
محترم راز محمد دغبرګولي دمياشتې په (٣ او ٤ نيټه) کال ١٣٣٩ لېږديز - لمريز د ننګرهار دورځپاڼې په (٥٢ او ٥٣) ګڼې کښې د نجم الدين آخند زاده مشهور مأذونان په لاندې ډول معرفي کړي:

اول : ميا قمر الدين:

ميا قمر الدين صاحب په اصل کښې دپېښور د اچنيی ؤ او بيا د هغه ځای ځنې راغی او دلته دننګرهار د روداتو په برو کښې هستوګنه درلوده. وائي چه ډير ښه عالم او ښه قلم خاوند ؤ دتدريس او تأليف سره ئې ډير شوق لرلو چه دده تر اوسه قلمي ځيني چاپي آثار شته دي.

دوم : د ښتخاک حضرت صاحب:

دبټ خاک حضرت صاحب چه دده مبارک نوم عبد الشکور او دزياتی تقوا خاوند او ښه عالم او مجاهد هم ؤ . د چکنور ملا صاحب (محترم امير محمد دمرحوم اخترمحمد زوی دننګر هار دمومند دری اوسيدونکی په کال ١٢٦٠ هجری قمری زيږيدلی او پا کال ١٣٥٠ هجری قمری د ٩٠ کالو په عمر دمارسينګی په منطقه کشی وفات شوی) چې يو لوی مجاهد شخص و دبتخاک حضرت ځينی ماذون شوی ؤ.
همدارنګه جناب مير صاحب جان پادشاه دسلام پور او استاد صاحب چه اصلی نوم يې جان پادشاه دسلام شور او استاد صاحب چه اصلي نوم يې پاينده محمد ؤ دهمدی بتخاک حضرت صاحب ماذون او خپله د اخونزاده صاحب ډير ګران مريدان وو چه استاذ صاحب ئې دخپلی کتابخانې متصرف ګرځولی او مير صاحب جان پادشاه صاحب ئې ځرنګه چه يو کره او نامتو مجاهد او خانداني سړی و له همدې امله ئی دلنګر انتظام همده ته ور پلاس کړی و.
(مورخين ليکی : دلنګر انتظام مرحوم مولانا نجم الدين اخندزاده په خپل ژوند کښې دکنړ مير صاحب جان پاچا صاحپ ته چه په شيخ پاچا سره مشهور و ورپلاس

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړی و چه دمرحوم اخندزاده دوفات نه وروسته هم دده دوصیت سره سم دهمدی پاچا صاحب پلاس کښې و او وروسته بیا دده ځوی مرحوم سید عباس پاچا صاحب ئې انتظام کاوه.)

دریم: صوفی عالم گل صاحب:

صوفی عالم گل صاحب یو د هغه ماذونانو څخه وچی اخونزاده صاحب په (پهلون) سره لقب ورکړی او دصاحب سره ئې په غزاګانو کښې اشتراک کړای و او دښه شجاعت او میړانې څښتن و. دترنګزو حاجي صاحب چه فضل واحد نومیده چه هغه یو ډیر عابد او ستر مجاهد وه. د همدې صوفي عالم ګل صاحب ځینې مأذون شوي و.

څلورم دسر کاڼو میا صاحب:

میا صاحب چه دده نوم سید اکبر شاه او په اصل دکامې و او بیا ئې په سر کاڼو کښې هستو ګنه در لوده، چه د پوره فضل او فیض خاوند و.

پنځم: حضرت شاه:

مرحوم حضرت شاه په لغمان کښې هستوګنه لرله ، او سید او با تقوا شخصیت و.

سید شمس الدین مجروح ، دقبایلو مستقل رئیس د همدغه مبارک ځوی دی.

شپږم: محمد سعید جان (مجددي)

مرحوم محمد سعید جان (مجددي) د چهارباغ صفا نه دی. دی حاجي، او قاري او ښه مبلغ هم و.

اوم: احمد خان آخونزاده صاحب:

احمد خان آخونزاده صاحب چه په دولت زائی ملا صاحب سره شهرت لري ښه کره عالم او د صاحب دتحصیل د دورې اکثراً ملګري و.

اتم: دکو هاټ ملا محمد یاسین:

دکوهاټ ملا محمد یاسین صاحب دکو هاټ په علاقه کښې لوی عالم او مدام به ئې د درس او تدریس وظیفه اجرا کوله.

نهم: د حصارک میا صاحب:

په خوږ یانو کښې دحصارک میا صاحب چه نوم ئې عبد الرحیم ؤ.

لسم: ملا محمد حسین:

دلغمان په سنګر کښې ملا محمد حسین صاحب چه په قوم ساپی او دپړوائي شیخ صاحب باندې مشهور ؤ. دی ښه ذاکر او زاهد شخصیت ؤ. دځینو خلکو په روایت سره دا ملي ملا مسلم صاحب دی.

دنجم الدین آخونزاده صاحب د مأذونانو څنې دغه دولس تنه مشهور وو او نور هم شته لکه چه په کوه صافی کښې ملا مسعود صاحب او په ممله کښې امام حاجي صاحب او داسی نور.

مأخذ : دهډې آخوندزاده مولانا نجم الدین له کتاب نه، صفحه (٤٤ او ٤٥) د چاپ کال ١٣٨٦ (٢٠٠٧ م) دمحترم سر محقق عبد الله خدمتګار لیکنه.

هــډه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هډه چه یو وخت (بتکده) وه دغازي مولانا نجم الدین آخونزاده عرفاني او رو حاني شخصیت په برکت دغه (بتکده) داسلام دمقدس دین په یو عالي فرهنګي مرکز باندي مبدله شوه . چې یو دهغې د نمونه څخه د(النجم) فرهنګي جریده چې دخدای بخښلي (سیعد افغاني) لخوا نیم قرن وړاندي په کال ۱۳۳۷ هجري شمسي کښې په دغه مدرسه کښې په خپل نشراتو پیل وکړ.

***

له هډې آخونزاده صاحب سره
دتحفة العاشقین او مکتوبات ارتباط

لیکنه : محمد نبي تدبیر

۱- ملا نجم الدین آخونزاده یا د هډې ملا صاحب یو داسې ګڼ اړخیزه شخصیت ؤ چې علمي او عملي کمالونه دواړه پکې را غونډ شوي وو. ده دیو عالم په توګه بشپړې دیني زده کړې وې ، دیو سالک او عارف په توګه یې دنفس دتزکیې او تصفیې له پاره ځیلیې ایستلې او لوړې ګاللې وې، دیوه مجاهد په توګه یې په ټول افغانستان کې د عارفانو او عالمانو یو داسې روڼ لښکر ایجاد کړای، چې انګریزي ښکیلاک ته یې د ډیورنډ د کرښی دواړه غاړې د اور په سره تبی بدلې کړې وې، له بلې خوا یې دعلم او سلوک د تعمیم له پاره په خپله هم تألیفات کول او خپل مریدان او شاګردان یې هم هڅول چې تألیفات وکړی، آثار ولیکی او ګڼور آثار خطاطي کړئ، تکثیر یې کړئ او یو بل ته سوغات کړئ .

مونږ په دې لیکنه کې په دوو هغو آثارو تکیه کوو چې یو د ده مرید په پښتو نظم لیکلي او بل دري نثر دی چې ده پخپله له یوې نسخې نه را نقل کړي او تکثیر کړي یې دي، دا دواړه کتابونه نوي تر لاسه شوي او د دې سمینار په ویاړ یې د تاسو درنو پوهانو په مخه کې ږدم.

لومړی کتاب تحفة العاشقین نومیږي چې دده یوه مخلص مرید ملا عبد الوهاب نظم کړی دی. ملا عبد الو هاب د سید احمد زوی او د کابل د پغمان د زرشاخ دکلي او سیدونکي، دا کتاب دسلوک او عر فان دمقامونو او د حقیقي مینې د رمزونو او رازونو په باب لیکل شوی. لمړی ټوک یې سل مخونه او دوهم ټوک یې ۱۴۶ مخونه لري، چې دواړه په یوه ټوک کې کنډل شوي دي او دبیتونو شمیر یې درې زره شپږ سوه بیتونو ته رسیږي.

ملا عبد الوهاب په خپل کتاب کې تر حمد او نعمت وروسته دسلوک ، دخپل پیر او دخپل کتاب د محتویات په باب لیکي :

راشه پوه شه ای طالبه که مطلوب یې
په ربښتیا که ته محب دخپل محبوب یې
دسلوک لاره ده هر ګوره ډیره ګرانه
ولې خدای دې بر طالب کاندي آسانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر طالب چې په رېښتيا طلب ديار که
په ملوينو [1] کې به تل صفت ديار که
ذکر او فکر يې هميش وي له محبوبه
يو ساعت کې خالي نه وي له مطلوبه
په هردم ، په هر قدم ، په هر ساعت
دسلوک په لار ه يون که په فکرت
ولی بويه چې کامل پيروي فرزنده
راه بلدوي کامل پير په زړه خورسنده
مقامات ورته معلوم و زما دله
په سلوګ کی به غلط نه شي هيڅکله
او که نه چې دغه پير نه وي ماذونه
داپير نه دی خبر شه په دا مضمونه
که خواجه ، صاحب زاده او يا مولاوي
که سيد، آخونزاده کارېې په غلاوي
دوی له شرعی مخالف کاندي کارونه
په فريب سره يې رد کړه عالمونه
کل عالم وته معلوم دی له کتابه
دابيان دور او دراز دی ای احبابه
ما عبد الوهاب منګول دی لګولې
دهډې پاک اسم يې مسمې په نجم الدين دی
کامل پير دی د هر چا په دا يقين دی

په كتاب كې دسلوک مقامونه، ذميمه افعال، حميده افعال، الله ته قُربَت، دمريد شرطونه، دانساني نفس ډولونه، د روح او دقلب حقيقت، دقلب رڼا او تياره، دپير د تلقين لومړی مقام، کامل پير، غوٍ او قطب، د توحيد علم ، ناقص پير او ناقص مريد، صادق مريد، صدق او اخلاص، دکامل پير ارشد او نور .

خو په ټول کتاب کې دبحثونو په ترڅ کې دخپل پير دهډې ملاصاحب نوم اخلي چې څو نمونې يې دادي :

رارسيږه دهډې پيره کامله
نن مې فکر نه چليږي يم بيدله
نن مې فکر نه جليږي يم په غم کې
تل ږړيږم دواړه سترګې مې په غم کې
تل ژړيږم دواړه سترګی مې په نم کې
بل ځای وايي:
دهډې غوث مدت کړه دا زمان
چې له شره د شيطان شم په امان
همدراز وايي :

---

[1]) شپه او ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاس مې نیسه د هدې پیره کامله
ثنا خوان شم دخپل خدای لکه بلبه
یا :
لاس مې نیسه دهډې کامله پیره
دګناهو بار مې دروند دی یم دلګیره
یا :
لویه خدایه دهډې صاحب مغفور کړی
په خپل در کې یې قبول او هم مقبول کړی

کتاب دموضوع له اړخه په تحقیقي بڼه لیکل شوی او د سلوک او عرفان ګڼ کتابونه یې ورته کتلي دي او داښیي چې لیکوال یې ښه مطالعه لري ، دی دخپل کتاب اخځونه پر خپل – خپل ځای ښیي اوپه سر کې لیکلي :

خدایه ته مې داتصنیف کړی منوره
چې بیان دمحبت وي سراسره
کل بیان مې محبت دپاک مولا که
په تحفة العاشقین مې مسمی که
هر سړی چې محبت کاندي له خدایه
دې کتاب ته دې نظر کاندي نیکریه
هر مقصد به حاصل شي که خدای کاندې
که په صدق دی عاشقوي په خدای باندې
داکتاب بیان دعشق حقیقي دی
دمجاز عاشقي کل واړه فاني دی

دده په کتاب کې د ده د کتاب مهم اخځونه داسې راغلي:

« ما ورید » دتفاسیرو یو راوی دی
چې دعلم مرتبه کې دیر عالي دی
روایت دی د اله ده نه زما روره
چی ورید رګ متصل په زړه دی ګوره
او په « بحر الحقایق » کې دا رنګ دینه
حقیقت د قُربت دا رنګ دی مینه
په کتاب « کشف الاسرار » کې روایت دی
چې راوی روایت کړی له آیت دی
په « عوارف المعارف » کتاب کې یاره
له معاذه روایت دی بر خورداره
پاک الله داسې ویلي په« قرآن » کې
صداقت په باب دی ذکر په « قرآن » کې

همداسې نور کتابونه دکتاب په لومړی برخه کې دسلوک، طریقت او عرفان فکري او ایډیا لوژیکه برخه ده او په دوهم ټوک کې یې د عارفانو ، سالکانو او عاشقانو کیسې نظم کړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب مثنوی د وولس سيلابي ده، شعر يې ځای پر ځای خامی لري، ډير داسې بيتونه لري چې قافيې ته پکې پاملرنه نه ده شوي لکه:

داکتاب مې مختصر که که پوهيږی
هزار پند دی په هر بيت کې که پوهيږي
په دا رنګ به شيطان وايي هر انسان ته
بعث نشته وکړه سميع دکلام ته

همدا راز پر مثنوي سر بيره ځو غزلې هم ويلي خو ډيرې کمزورې او نيم بندې دي لکه:

هر عاشق چې خود نمای دی عاشق نه دی
چې په عشق کې وي خود رايه عاشق نه دی

په هر حال دتحفة العاشقين کتاب له يو خوا دپښتو ژبې يو نوی تر لاسه شوی کتاب دی او بلی خوا دنجم الدين اخوند زاده يا په بل عبارت دهډې د پير ديوه مريد تأليف دی چې د پير او دده د مريدانو د تأليف او تصنيف او دخپلې طريقي او سلوک له خپرولو سره دمينې ځرګندويې او ښکارندويې کوي .

دغه تحفة العاشقين دښاغلي استاد حبيب الله رفيع په ځاني کتابتون کی دی چې د لورينې څخه يې په ځانګړې توګه مننه کوم.

۲- مکتوبات :

يوه اونۍ وړاندې پيښور ته دپښتو عالمي، ادبي کنوينش ته تللی وم، دپيښور اسلاميه کالج د کتابتون مرستيال حاجي سراج الدين صيب چې د ډيرې مودې ملګری مې و ، ليدوته يې ورغلم، پوره درې کاله مې نه وليدلی. د اسلاميه کالج په دغه کتابتون کې يو افغان عالم مولانا منيب صيب هم تر سترګي مه شي وروسته کله چې پوه شو چې زه د افغانستان نه ورغلې وم بې له کومې مقدمې را ته دهغه کتاب په اړه چې د ده په لاس کې و وويل :

دا دنجم الدين اخونزاده صيب په خپل لاس ليکل شوي قلمي نسخه ده. خدای شته چې ددې خبرې په اوريدو له يوې خوا خوشاله شوم ما ويل څه خو د ځيرنغونډې دليکنې له پاره يوبل مأخذ هم پيدا شو خو له بلی خوا مې زړه درزيدو، ما ويل چی مولانا صيب به د مقالې د مأخذ له پاره کتاب را باندې ولوروي او کنه خو زړه مې غټ کړ او ورته مې وويل:

په همدې ورځو کې په ننګرهار کې د افغانستان داطلاعاتو او کلتور او ګرځندوی وزارت له خوا د نجم الدين آخونزاده (رح) په اړه ځيړنغونډه ده او دا قلمي نسخه زما د موضوع سره ډير تړاو لري، که خوښه دې وي زه به ستا ددې کتاب نه يوه کاپي واخلم ، حاجي صيب سراج الدين هم يو څه سپارښتنه پرې وکړه، د مولانا صيب منيب دې کور ودان وي د کتاب کاپي را کړه . چی اوس مې په لاس کې ده.

نو پدې هکله د حاجي صيب سراج الدين او مولانا منيب صيب نه په مننه اوس راځو همدې کتاب ته چې په يوبل ډول له نجم الدين اخونزاده (رح) سره تړاو لري:

(c) ketabton.com: The Digital Library

داد هغه وخت ديوه لوی عالم ملا عبد الرحمان « خان ملا » چې د ملا سعيد خان ملا خان زوی دی د ديني او عر فاني دري او عربي ليکونو ټولګه ده چې نجم الدين آخونزاده په خپل خط رانقل کړې او خوندي کړې چې د علم او سلوک د تعميم په لاره کې دده هځې او ور سره دده د لاس خط رارسوي .

په کتاب کې پنځه پنځوس مکتوبونه خوندي دي چې بيلا بيلو کسانو ته ليږل شوي او بيلا بيل علمي ، ديني ، عرفاني او سياسي مطالب لري، لومړی ليک د مولانا عبد الغفور سوات صاحب په نامه دی چې د ملا نجم الدين پير دی او دليکونو ليکونکی هم زيات عقيدت او ارادت ورته لري چې د حجت قويه په نامه خپل يو اثر ورته ليري.

يو بل ليک يې دبيت الله شريف د نبوي جومات خطيب په نامه دی، چې د صاحبزاده عبدالحی سپارښت يې چې حج ته تلیی، ورته کړی دی. يو بل ليک يې د امير دوست محمد خان په نامه دی چې توصيه يې ورته کړې چې رعيت ته په برابر نظر وګوري او قوي پر کمزوري لوړ ونه ګڼې. يو بل ليک هم د امير دوست محمد خان په نامه دی چې ده ته يې دروغتيا دوعا پکې کړې ده. يو بل ليک د سرادر زکريا خان په نامه دی چې د حال پو ښتنه يې پکې کړې ده، يوبل ليک دسيد عظيم شاه کند هاري په نامه دی چې د عرفان او سلوک لار ورته روښانوي.

ددې رسالې يو بل ليک د مؤلف د زوی ملا سعد الدين په نامه دی چې د تقوی او ديندارۍ لارښوونه ورته کوي . دکتاب دوه دېرشم ليک د ملا مير حسين بازارکی په ځواب کې دی.

د کتاب څلور ديرشم ليک د وزير اعظم په نامه دی چې نوم يې نشته خو کيدای شي چې دا به د امير شير علي خان د صدراعظم سيد نور محمدشاه په نا مه وي چې د ده خدمتونه يې ستايلي ، خپل ملاتړ يې ورسره اعلان کړی او د پر مختک دوعاګانې ورته کړی دي. پنځه ديرشم ليک بيا هم د امير دوست محمد خان په نامه دی چې د پاچاهی مبارکي يې ور کړې او دخلکو د خدمت او د دين دساتنی بلنه يې ور کړې ده .

اووه ديرشم ليک د ملا مشک عالم آخونزاده په نامه دی چی د ده دينی جهد يې ستايلی دی. د کتاب اته ديرشم ليک د ملا محمد علم آخوند کند هاري کاکړي په نامه دی چی د صو فيانو د اقوالو د اختلاف په اړه يې ورته کښلی دی. نه ديرشم ليک يې بيا هم دخپل زوی ملا سعد الدين په نامه دی چې دوعايې ورته کړې او انساني کمالاتو ته يې را بللی دی.

څلويښتم ليک يې دسوات صاحب په مړينه يوه تعزيت نامه ده او د هغوی دلوړ شخصيت ستاينه يې پکې کړې ده.

دوه څلويښتم ليک د شيخ ميا تبرک الله دليک په ځواب کې دی چې له دوی نه يې د دوی د « رد وهابيه » په نامه کتاب چې د امير شير علی خان په وخت کې چاپ شوی و، غوښتي چې ده ورليږلی دی.

دري څلويښتم ليک د صوفي عبد الرسول درانی اسحاقزي په نامه دي او د بيوزلانو مرستي او لاسنيوی ته يې رابولي. پنځه څلويښتم مکتوب د ميا عمر جان د ليک په ځواب کې دی. په شپږ څلويښتم مکتوب کی يې سردار محمد حسن خان او سردار

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیر یندل خان ته د دوی دپلر د مړینی تسلي ورکړی او دوعایې ورته کړي ده ، اوڅلویښتم لیک دسوات صاحب دزوی په نامه دی چې د حالاتو په بدلون یې تشویش ښودلی او لارښوونه یې ورته کړې چې د پلار لاره ونیسي او پر مخ ولاړ شي .
اته څلو یښتم لیک د حاجي ملا محمد اکبر په نامه دی چې د ظاهري او باطني

یاددونه :

دغه مقاله په کال (۱۳۸۳ لمریز) کې د اروابناد نجم الدین آخونزاده څیړنغونده کې لوستل شوې.

ملا نجم الدین آخونزاده
د« سعید افغانی » په لیکونو کې

گــرانــو لوستونکو :

خدایبخښلی دکتور مولوی محمد سعید « سعید افغانی » دخپل کتاب کې چی « زما ژوند» تر عنوان لاندې لیکلی وه او په کال (۱۳۶۵) هجری کې خپور شوای، دمصلح او مجاهد ملا نجم الدین آخونزاده صاحب په هکله داسې لیکي:

زه دخپل پلار [۱] سره څو واری « هډی » ته د مرحوم ملا نجم الدین آخونزاده صاحب زیارت ته تــلی یم او اکثر به زما پلار د روژې د مبارکی میاشتې په اولو ورځوکښې د قرآن کریم ختــم د نجم الدین آخند زاده په جامع جومات کی د زیارت تر څنگه کوه او هلته به د روژی د میاشتو په تراویحو کښې درې شپو کې ټول قرآن کریم ختم او لوستل کیده.

دی ختم ته دمشرقی، ننگرهار حتی د سرحداتو ډیـر خلک را ټولیدل. هلته په هغو شپو کی تود لنگر د هغه ځای د شیخانو د اسلام پور د پاچایانو په مشری چلیده. په دی لنگر کې زرهاؤ خلکو ته ډوډی ورکوله کیدله، ډیر مالونه حلا لیدل او زیاتی وریجی او ډوډی پخیدلې.

دی لنگر ته د روژې په اولو شپو کې زیات خیراتونه او مرستی رسیدلی. مرحوم نجم الدین آخونزاده صاحب د وخت پوه عالم او سالک ؤ. دی د صوات مرحوم ملا غفور آخونزاده مرید ؤ. دی د قادری په طریقی کې پـیر او مرشد گرځیدلی او په زرهاؤ مریدان او په سلها ؤ مأذونان ئي در لودل. د نجم الدین آخند زاده صاحب مأذونان په ټول افغانستان کې د پوره شهرت خاوندان ؤ.

نجم الدین آخونزاده صاحب لوی مجاهد ؤ او د انگلیسانو په مقابل کې ئی د امیر عبد الرحمن په وخت کې زیاتی مشهورې غزاگانې کړې دي.

دی د امیر عبد الرحمن په عصر کې دمهمندو د قام په « جروبی » علاقې کې اوسیده او بې د امیر د اجازې څخه د انگلیسانو په مقابل کې ئې جهاد کولو تر داسې اندازې دده جهاد قوت موندلی ؤ چی انگلیسانو امیر عبد الرحمن خان ته یو لیک واستوه چې په هغه کې دری لاندی مطالب درج ؤ.

۱- ملا نجم الدین د سرحد څخه لرې کړه ځکه دی زمونږ په مقابل کې د جهاد پارونه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- ثرخي سپه سالار چې په کنړ کې دی هغه د مجاهدینو سره مرسته کوي نو هغه له دې ځای څخه وغواړه او بل چیرې ئې واستوه .

۳- دافغانستان او دسرحد دخلکو سره تک او راتګ بند کړه.

امیر عبد الرحمن خان د انګلیسانو په ځواب کې داسی ولیکل:

۱- نجم الدین آخونزاده صاحب زما په واک نه دی. هغه د مهمندو په آزاده سـیمه کې او سیري او په خپل سر د تاسو په مقابل جګړی تنظیموي. زه په خپله هم د هغه د زیات شهرت او اعتبار څخه ډاریږم. دی دلته په افغانستان کې زیات مریدان او مخلصان لري او خلک په ده باندی د ولایت دومره قوی عقیده لري چې که دوی چیرې پس له محمد صلی الله علیه وسلم په چا باندی د رسالت عقیده منله نو به په دې باندې به ئې دپیغمبری ایمان راوړی وي نو ښه داده چې د افغانستان څخه بیرون وی.

۲- زه حاضریم چې ثرخي سپه سالار دستاسې دلیکنې په اساس دکنړونو څخه بدل کړم خو په دې شرط که چیری هلته د تاسو په ضد وضعه زیاته ورانه شوله مسؤلیت به ئې زما په ذمه نه وي ځکه چې زما به فکر د ثرخی سپه سالار وجود هلته چې پوه او مدبر شخصیت دی دستاسو په ګټه دی.

۳- لطفاً موضوعات لږ دقیق وڅیړي هغه داچې دافغانستان او سرحدي خلکو تر مینځ پولې ارتې او دوی تر مینځه د وروری روابط نه شکیدونکی علایق دي چې هیچا ته دا امکان نه میلاویږی چی ددوی تر مېنځه تګ او راتګ بند کړی. او که څوک دی کار ته اقدام وکړی ؤ به ئی نشی کړی - ځکه ورور د ورور څخه جداکول او خپل او دخپلوان څخه بندول آسان کار نه دی او هغه هم بیا په داسی ارته سیمه اوبیدیا کې.

وائي: د امیر عبدالرحمن خان په یاداشتونو کې راغلي دي چې ده په پټه د مرحوم نجم الدین آخندزاده صاحب سره رابطه درلوده او په مخفي ډول ئې خلک د انګلیسانو په مقابل کې پارول خو په ظاهر کې د انګلیسانو سره د عدم تعرض متعهد ؤ.

(۱) مولوی عبد المجید د مولانا سید امیر زوی په قوم صافی د لغمان د ولایت دعمرزیو په قریی کې د خیر آباد د کلي او سیدونکی دی.

دی دخپل دوخت لوی مجاهد ؤ او د افغانستان د استقلال او آزادی په جهاد کې یې پوره مؤثره برخه درلوده او دخپلو قومی ځوانانو، مشرانو، شاګردانو او پیروانو سره د انګلیسانو په مقابل کی دډکی، تورخم، او ناقی په سیمو کی جنګیدلی دی.

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

د «النجم» د قلمي جريدې د ادبي فعاليتونو يوه بيلګه

درنو لوستونكو!

د هډې نجم المدارس د ننګرهار ولايت په جنوب كې د نجم الدين آخـونزاده د زيارت تر څنګ موقعت لري. دا مدرسه د وخت دوو مشهورو مدرسو څخه وه چې ډيرديني علماء ترې فارغ شوي دي او د نجم الدين آخونزاده چې په هډه مشهور وه په نوم ياده شوې ده.

په كال (۱۳۲۸ هجری ش) کی مولانا محمد سعيد «سعيد افغاني » فعال، مخكښ ، اجتماعی شخصيت او دينی عالم، ددی دارالعلوم يانجم المدارس په مدرسه كې لمړی د استاد او بيا د مدير په توګه وګمارل شو.

سعيد افغاني ددې مدرسې د مديريت تر څنګ پـه علمي، ديني، سياسي او فرهنګي برخو كې د خلكو د اذهانو د روښانولو په مقصد او موخه ډيرې هلې ځلې كړي دي چې د«النجم »دقلمي اونيزه ديوالي پاڼه يا جريده دهغه وخت د امكاناتو او محدوديتونه سره سره د يادولو وړ ده.

ددې جريدې چلونکی مولانا محمد سعيد«سعيد افغاني» د نجم المدارس مدير او مرستيال يې په هغه وخت كې د دولسم ټولګې ممتاز او با استعداده شاګرد چې دښكلي املا، انشاء او حسن خط خاوند وه ښاغلی حضرت خـان و چې د جريدې د تخنيكـــي جـوړښت تر څنګ د مضامينو د انتخاب او ليكلولو كار يې د مـولانا سعيد افغاني تـر مديريت او رهنمايي لاندې پر مخ بيوه.

دا جريده دډيزاين او محتوا له نقطه نظره ډيره پـه زړه پورې وه او د شاګردانو، استادانو او نورو مينه والو د پوره پاملرنې او تو جه وړ ګرځيدلې وه.

غواړم دبيلګې په توګه دښاغلي صديق الله د« مبارک شه» تر سر ليک يوښکلی شعرچې د« النجم»

د جريدې په څلورمه ګنه كې په ۱۳۳۷ هـ ش كال د عقرب په ۲۱ نيټه چې د دغه جريدې يا اونيزې فرهنګي لاسته راوړنو په اړه يې ليكلی او نشر ته سپارل شوی وه ستاسو پام راوګرزوم•

مبارک شه

دغــه عــزم او دا كــار شـه مبارک
د« النجم » دا اخبـار شــه مبــارک
چې غفلت ځينې راويښ قام او ټبرکا
دا خـــدمت او داكــردار شه مبارک

چې غرض يې داسلام لاره ښودل وي
يــو قــدم پدغـــه لار شه مبارک
د افكارو د روزنې درس به راكړي
هر يو درس يې په بار بار شه مبارک

(c) ketabton.com: The Digital Library

پــرگنو ته بــه د علم رڼـــا ورکړي
دا رڼـــا او دا انـــوار شه مبــارک
د ادب او اجتماع لار کــې قدم دی
دا اقــدام او دا رفتار شه مبادک
سعادت چې دخپل قام اوطن غواړي
د« سعید » دغــه افکار شه مبارک
د« صدیق » دعاقبوله کړې ای خدایه
دغه سوال ستا په دربار شه مبارک

چهارشنبه د ۱۳۳۷ هـ ش کال دلړم ۲۱ نیټه
دهډې نجم المدارس

یادداشت:
د یادولو وړ بولم چې هغه وخت چې د النجم جریده نشریدله تر اوسه د پښتو املاء او انشاء بعضی د لیکلو ډول او جزیي قواعد بدل شوي خو ما د امانت دارۍ لپاره د هغه وخت ټول مطالب په هماغه رسم الخط ثابت پریښي.

د کتاب ځانګړتیاوې: مولانا نجم الدین آخند زاده د « النجم » په هنداره کښې

لیکنه اوټولونه: امین الدین « سعیدي - سعید افغاني »
دافغان اســتراتیژیکو څېړنیزمرکز او د حق دلارې کلتوري ټولنې مسؤل مدیر– جرمني

پته :
saidafghani@hotmail.com بریښنا لیک:

(c) ketabton.com: The Digital Library

انځوريز برخه

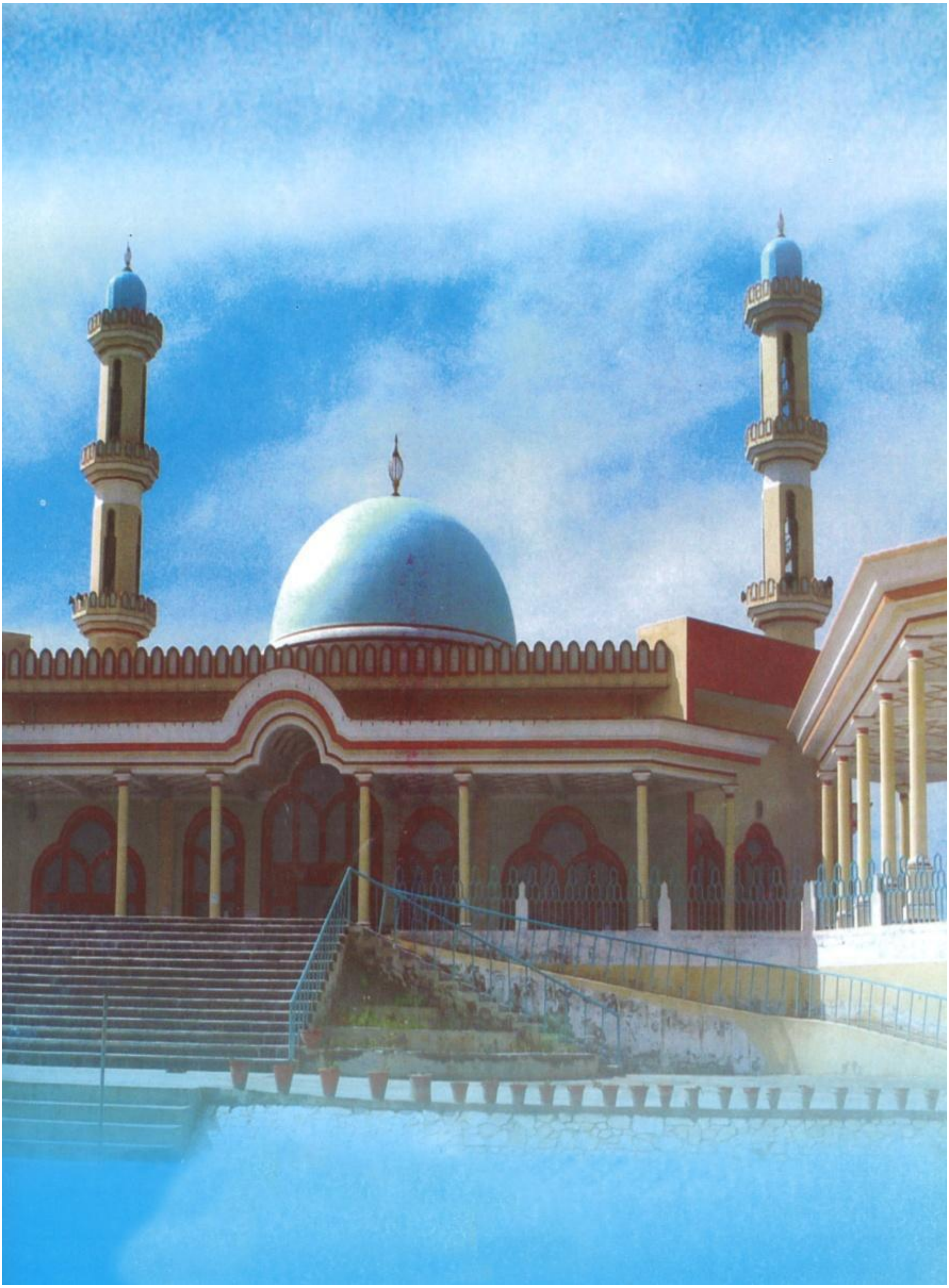

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دولسم ټولګي شاګرد
اداره په هډه کښی
پته «ننګرهار نجم المدارس»

اوه ورځنۍ پاڼه
بې د رخصتی د ورځو هره
چارشنبه نشریږی

د اخبار د مدرسی جریانات بینی او
اجتماعی، دینی، تربیوی خبر ورکوی
«مسلمان»
پوره مسلمان هغه دی چه د ژبی او د لاس
د ضرر نه ئی مسلمان سا تلی وی «حدیث»

گڼه (۱) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د میزان (۳۰) (۱) کال

« مرام » « سعید افغانی »

د الله په نوم شروع ده چه رحمن او رحیم دی. د کامل صفت وړ الله پاک دی چه د ټول مخلوق مربی د جزاء او د حساب د ورځی مالک دی نو خلکه وایم چه یوازی تا له عبادت کوو او تنها تا نه معاونت غواړو تمونږ ته سمه لیار وښیه د هغو خلکو لیار چه پرزو ینه دی پری کړی نه د هغو لیار چه ستا د غضب لاندی راغلی او نه د هغو کسانو لیار چه بی لاری روان دی آمین

وصلی الله علی محمد و آله وصحبه وسلم اما بعد
د خلکو خدمت تربیه او پوه کول دی که خلک پوه شی هرڅه کیږی د پوهو او هم مسئولیت دردی چه په ژبه او قلم سره د خلکو د پوه کولو خدمت په پوره پاک نیت ترسره کړی. د نجم المدارس مدرسه چه د مرحوم نجم الدین اخند زاده روحانی ستر مجاهد ترڅنګه ده مرحوم غازی اعلحضرت محمد نادرشاه شهید جوړه کړی. د غه مدرسه دده د صالح خوی اعلحضرت المتوکل علی الله محمد ظاهرشاه په روښانه دوره کښی د غه رشد ته رسیدلی چه د ژبی او د قلم په ذریعه د خلکو خیر او فلاح د پاره خپله تبلیغی وظیفه سرته ورسوی. هر د وطن په منابرو او مجالسو په اخبارونو او مجلو علی الخصوص د ننګرهار په ورځپاڼه کښی د مدرسی د منسوبینو تبلیغی خدمت هغه دی چه لیدل کیږی په همدغه اساس اوس د «النجم» د اخبار اراده سره د ټولو مشکلاتو مینځ ته راغله د اخبار به یوازی د مدرسی په ګډ ارشاتو اجتماعی، او دینی، تربیوی، مسائلو متعلق خبر ورکوی اوس به سم دستی په اوه ورځو کښی یو ځل د چارشنبی په ورځ بی د رخصتی ورځو قلمی څو نسخی د مدرسی د پاره نشریږی امید دی چه آینده به دو سائلو د تکیل په صورت د عامو خلکو د استفا دی نه هم صرفه او د دریغ ... تی مونږ به د غه کار کښی د امید وار دی هغه چا (اندازه) سره لرو څو مره چه مونږ نه د کار او خدمت اراده او ارزو لری هم د ضرورت په اندازه شته دی

« خبرونه »

په نجم المدارس کښی د مدرسی د علماؤ له خوا د پاکستان د حکومت او ضاعو باندی چه په هغه ملک کښی ئی نظامی حکومت روان کړی دوزیرانو او مشرانو بندیانول او د خلکو په اختنا قو لو بحث دی تاسف او د خو ر شینی اظهار وشو. د او وضعیت ئی د دنیا د امنیت له پاره د اسلام او موجب د پاکستان د مسلمانو خلکو د پاره ئی د کوم بل ځای په تحریک ځا دنه وبلله.

« سره میاشت »

مونږ خلکو ته د سری میاشتی د مؤسسی تقویه د اسلامی لیار ښوونی په مطابق معرفی کوو امید لرو چه د نجم زبلو د پاره به د غه مؤسسه د معاونت لاس ورکړی

« د معلم د ورځی په متعلق »

په نجم المدارس کښی د پوهنی د وزارت د غه اقدام ته ښه هرکلی وشو او ویل شول چه د معلم د اهمیت او قدردانی په وجه به د افغانستان د آینده نسل تربیه نوره هم قوی شی.

« نوی پروګرام »

سږ کال په نجم المدارس کښی نوی درسی پروګرام عملی شو د دغه پروګرام په مطابق شرعی علوم ویل کیږی او حیاتی مضامین

« هیله » بناغلی «حضرتخان»

ذه ددی اخبار پر متعلق دقا درلتوا ناذرت نه هیله لرم چه دخلکو او دجامعې د فایدې او دریمې سعادت له پاره ئې وسیله وګرځوی موږ دمدرسې منسو بینو د پاره خومره چه دی پاڼی سره په زړونو کښې علاقه او محبت او دلچسپی لرو هغومره دخدمت توفیق هم غواړو. دلوستونکو شوق او ذوق دی د دوی داستفادی موجب د نورو د پاره دی د ښو لیاربنو نی اساس شی.

« ژبه او لاس » «سعید افغانی»

ژبه او لاس دژوند په ارخونو کښې دیوره پام ترنی درېه د ژبې او لاس محرک باید اوړه شی دکار او خبرو ښه او بد ترخه او خواږه اکثر په ژبې او لاس اجراء کیږی.

« پښتون قام » « پاچاخان »

پښتون قام ښه قام دی یا د چه زما قام دی ځکه ما ترښه ښکاری دد نیا د حوا د تو مقابله ډیره ښه کولی شی هر راز سختیو ته ودریږی لتو پک، ماشین او غیر هر مصیبت ته تکلیږی خویره پیسو ته نه شی ښیلیدی.

« تقدیر » مولوی عبدالمجید «حمیدی» مدرس

تقدیر تول مصیبت زده او غمجنو خلکو ته تسلی ورکوی پریشانی کاتی خفګانونه له منځه باسی. تقدیر خلک دمایوسی نه خلاصوی د اطمینان او امید واری ساحې ته ئې راباسی کم سړی دډیر ثروت او غنا خاوند شی دتقدیر په تصور دکبر او غرور نه په ځنګیږی او که بیا ډیرو تکلیفونو او مشقتو نو سره مخامخ شی بی صبری جزعه او فزعه نه کوی او د تقدیر په خیال ځانته تسلی ورکوی. آدم علیه السلام باندی موسی علیه السلام تنقید وتیو چه ته هغه آدم ئې چه دستا په ګناه سره ستا ټوله اولاده له جنته راووته آدم علیه السلام دهغه په ځواب کښی وویل چه ایا تورات زما دپید ایښت نه څو کاله دمخه پید او ۴ هغه ورته وفرمایل چه څلوېښت کاله بیا ئې وویل چه تورات کښی دا سی نه و لیکل شوی چه آدم به داسی کار کوی ؟ موسی علیه السلام وفرمایل هو آدم علیه السلام وویل نو دا زما کار د تقدیر حکمت و موسی علیه السلام چپ او آدم علیه السلام غالب شو.

« دتقدیر ګناه نه ده » «سعید افغانی»

تقدیر د قدرت کار دی زموږ وظیفه کار او عمل دی قدرت موږ ته اختیار راکړی عقل او فکر او اعضاء لرو وسایل هم شته نو که موږ ښه کار او عمل نه کوو دا نو د تقدیر ګناه نه ده

« کار او کسب د اسلام په نګاه » مولوی احمدګل «مدرس»

« د نبوی حدیث نه »

دحلال کسب طلب فرض دی ښه پاک شی چه تا سو خوری هغه شی دی چه ستا سو دکار او عمل محصول وی که دحضرت ~~مصطفی~~ مصطفی «ص» ژوندانه ته ځیر شو او دسیرو او احادیثو کتابونه مطالعه کړو دده علاقه مندی دکار او کسب سره پوره ور څرګندیږی دمحمد «ص» او صحابو تجارتونه دستار ۴

۴ مخ په پاڼو کښې ثبت دی دمصطفی «ص» دلویو عادا تو او خصوصیاتو نه دا و چه اکثر به ئې خپل کارونه په خپله کول په کور کښې هم ځینی دکور کارونه په خپله انجامول. هر قسم روا کار چه و ربه مخ کیده بې دکوم عیب او عار نه ئې ترسره کوه. ده دضرورت په وخت کښې دمشا فر بنود کور دکارونه هم انجامول. هغه چه مشاغل ئې کم وی کولی شی چه د نورو کارونه وکړی مګر حضرت سید الابرار په داسی حال کښې چه په ډیرو مهمو مشاغلو مصروف و دده نه داسی وضعیت دکار او د خلکو سره دکمال علاقه مندی ښه بلل کیږی

« توکل » مولوی عبدالشافی « مدرس »

چه په کار او عمل اقدام وشی بیا دنتیجې او ثمرې توکل په خدای دا توکل دی نه دا چه څه نه کړو شو ته نا سمت یو او وایو توکل په خدای توکل دکار او فعالیت نه وروسته ځیږ دی که د تدبیر او مشوری نه کار او خستل شی او سړی بیا بیا هم مایوسه نه شی کار کیږی او که فرضاً ناکام شی مسئولیت ئې ساقطیږی خدای پاک د مشوری نه وروسته دکار دعزم په صورت دتوکل علی الله امر کړی.

« اعلان »

که څوک په شرعی مسائلو کښې دمدرسې نه پوښتنه وکړی که ددفعی او د جرحی په مقصد نه وی مدرسه به د نجم المدارس دعلماؤ په ذریعه سم دخپلو مقرراتو سره ځواب ورکړی.

« دی اخبار د پاره »

دی اخبار ته باید ډیر مختصر مګر زیات مفید او متین مضامین تهیه شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

اوه ورځنۍ پاڼه

چلوونکی «سعید افغاني» د نجم المدارس مدیر

مرستیال «حضرت خان» د دوهم ټولګي شاګرد

اداره په هډه کښې

پته «ننګرهار نجم المدارس»

لیکنې دوه ورځې خوره

چارشنبه نشریږي

د اخبار د مدرسې جریانات نشرې او

اجتماعي، دیني، تربیوي، خبرونه کوي

«مونږ» «سعید افغاني»

مونږ پښتانه مسلمانان یو اصیل پښتون

او مسلمانان او د وطن د ځمکې او بچیو ساتونکي

گڼه (۲) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۷) (۱) کال

«سبز تعلیمي کال» «د مدرسې په انجمن کښې اوریدل شوی» «سعید افغاني»

که خدای کول سبز کال د مدرسې د خدمت د پاره زما خیال دا دی ۱ که د مدرسې تعمیر دې لیلیو نه تردرسونو پوری اول شلهم وترل شي ۲ که د کتابخانې نه د استفادې د پاره او د اخبارو او جرائدونه په همدغه کتابخانه کښې کوم تنظیم جوړ د مازدیګر له خوانه د تفریح په ډول مطالعه په همدغه کتابخانه کښې وشي بیلابیلو لوی او که په همدغه کتابخانه کښې راډیو هم د استفادې د پاره وي ښه ده ۳ که د یو مختصر علمي اخبار په حصه کښې یو ځل خوښني ترتیب شي او دې د پاره په هره میاشت کښې افتخاري مدیر او دې اعضا تعین شي ښه به وي ۴ که زمونږ په لاس کښې یو څه پیسې راشي تر څو د ځینو اصلاحي او تنظیمي کارونو د پلیشرفت د پاره صرف شي که د انجمن تنظیم د میلمنو د ننګ او د اسې لوز ضروري مصارف چه په بودجه کښې ورسره مساعدت نه لري ۵ په سبز کال کښې زمونږ سره دا خیال هم دی که د یو کوم حرفت او صنعت کارخه

د مدرسې سره مناسب وي آلات او اسباب پیدا او کار شروع شي ۶ مونږ غواړو چه په سبز کال کښې د مدرسې د طلابو د حوایجو د تکمیل د پاره چه له یوی خوانه د دوی د اضستلو د شیانو نه ګرته په لاس راشي او له بلی خوانه د دوی مشکلات هم په نظر کښې ونیول شي د یو د کال سرنشته ضروري ده د اد کال به اوس په محل ودې پانګی سره د یو مجلس کار به خیر شروع کړو تر څو د آینده د پاره بنه انکشاف پیدا د مدرسې په ګرته تمام شي مقصد دا چه دا د کال آینده د مدرسې د معلمینو او اداري خلکو د مالي بنیې د تقوی د پاره اساس او د مدرسې د پلیشرفت د پاره ممد د طالبانو د مشکلاتو د حل د پاره بر هم په کښې خیال دی ۷ د دوسم ټولګي محصلین دی هر کال د مدرسې د عمومي اصلاحاتو د پاره غور کوی کو بنیز د کړی چه د مدرسې د بنه والي د پاره د محکښي کال نه زیات عمومي توجه پیدا لوی تصفت شروع په آخر د کال کښې د ځینو کارونو راپور کلنی تولنی ته وړاندې کړي د اکار د اسې صورت لری چه اول تر اوله د دوهم ټولګي اعضا یو تر بله اخوت، همدردی، حوصله مندي ګنداره عملي کړي او بیا د مدرسې د اصولو تعمیل تقوی، ځپلو اوضاعو ته بنه تغییر، پاکی، نظافت، د دنیا د اوضاعو ته باخبر نیا، دوه ورځنۍ اده شوق او ذوق په کار کښې ... [illegible]

«خبرونه»

«د مدرسې د اوضاعو په مناسبت»

۲۹-۷-۳۷ تاریخ وُ چه په نجم المدارس کښې د مدرسې د اوضاع په حقله مجلس جوړ شو مجلس ملا سید غریب د قرآن کریم په لوستو افتتاح کړو په دغه مجلس کښې مولوی عبد الشافي مولوی عبد المجید مولوی محمد شریف د مدرسې مدرسینو او مولوی محمد ایاز د ملا منتظمه همدا رنګه ملا حضرت خان، ملا عبد الرزاق، «آصف» ملا محمد ابراهیم»، ملا شمس الاسلام سید محي الدین «علوی صدیق الله ککړی» ملا شاه جهان د مدرسې شاګردانو وینا وي او مضامین ولوستل او ښه مفید نکات ئې بیان کړل په آخر کښې «سعید افغاني» د مدرسې مدیر د استاذانو او شاګردانو د اوضاعو نه د رضائیت اظهار او وې ویل که څه هم زه د مدرسې په موجوده اوضاعو خوښ یم مګر خو مره چه زمونږ د پاره په کار ده هغومره باید په دغه آساس قوي قدم پورته شي مجلس د وطن د آرامي او ترقي په دعا خاتمه ومونده.

«بخښش او تحسین»

په دریم د عقرب د معلم د ورځې په مناسبت په جلال کوټ کښې لوی مجلس جوړ شوی وُ په دغه ټولنه کښې د نجم المدارس مدرسیان او منسوبین هم حاضر وُ د مجلس په آخر کښې ځینی د مکاتبو معلمینو ت او مولوي احمد ګل د مدرسې مدرس ته د لوی میاشتی معاش مکافات او مولوي محمد شریف او مولوي عبد المجید او مولوي عبد الشافي او مولوي شمس الرحمن د نجم المدارس مدرسینو ته د تحسینات لیکونه ... [illegible] شول.

«د داول مخ پاتی»

جنبش د اخبارو لوجرایدو سره علاقه او ځینې نویات مضمون لیکل او داسی نورضروری مسایلونه فکر او توصیه وکړی که دد ولسي توګې اعضا په وار سره دوه دوه ورځې دروسته دحاضری په وخت کښې یو څو مختصری جملې د اصلاح په چول نورو شاګردانو ته په لاندی شی الطوسره بیان کړی بلکه په نوی له دپاکۍ او نظافت دلوا فصو مخ نیوی د مناسبو او ملی جاموس پیښته ده په صنوفو کښې یو تی بلکه اخلاق ګذاره د درسو د اهتمام دپاره غور د دلیلو دتنظیم او ترتیب سره تنه او توصیه د ددوی څو په ظرف کښې چه کوم نا وره حرکات دمتعلمینو له خوا حس شوی وی مجمل په کنایی طرز سره یوه کول او توصیه د حاضری دپاره عمومی وصایا وی د مدرسی د پیشرفت دپاره د یو لو شاګردانو د قوت په وسع سره توجه د اخبار شوق د دموخ او جماعت، تقوی او پرهیز ګاری اهتمام د کار او عمل دپاره په ځینو وخت کښې توجه د مدرسی د تعمیر د آبادی دپاره دځینو لاسو لو دقوة نه هم کار اخیستل زما دغه مطلب د سبز کال دپاره یقین لرم چه یوازی زه په ځیله ترسره کول نه شم که زمونږ د مدرسی منسو بینو له خوا مساعدت وی اسیل دی چه مدرسه به ددغه افکارو په تعمیل دعوی ا... واری سره مخه کړی دا هم باید ووایم چه زه د مدرسی د سطحی د لوړ والی او د اسلامی دین د خدمت دپاره لور مسئولیتونه او وظایف هم لرم امید کوم چه ددغه مطالبو ته سره کولو دپاره زمونږ د هی وخت احضار ضروری او د ګټی شی بلکه

«اعلان»

که څوک په شرعی مسایلو کښې د مدرسی نه یو بنتسه وکړی که ددغی او جبحا په متصل توی مدرسه به د نجم المدارس د علماؤ په ذریعه سمه د ځینو مقرراتو سره ځواب ورکوی.

«د دی اخبار د پاره»

دی اخبار ته باید هری مختصر مګر زیات مفید او متین مضامین تهیه شی.

«دوخت اهمیت» مولوی شمس الرحمن «مدرسه»

ښکاره او هویدا ده چه هر وخت ځانته او جلا قدر او اهمیت لری او هر کار د ځینو مخصوص وخت پوری موقوف وی. په ځوانی کښې تالاش شوق او ذوق حرکت او حرارت وی په زوړ والی کښې بیا بل ډګه حال چه افکار او سنجش وی. د روغتیا مرتبې او وخت ته د ناروغتیا مرتبه او وخت نشی رسیدلی د ماله اری او هستی و وخت باید قدر وکړو د غم یسوبی و ځلو غمه وخونړ او دا ځکه چه دغه مرتبې ته د دقت او ناتوانی مرتبه نشی رسیدلی. مونږ چه ګورو د انسان عمر ددی لپاره لا تو او تېل لا لوسی اخته دی د انسان عمر او ژوند دو ډول توپ نه تر ځوانی بیل بیل مناسبات لری دا انسان دعمر نه چه لمحه یا ثانیه تیریږی هغو مره د انسان د خود عمر کمیږی نو باید هر انسان ځیل عزیز عمر لا وبالی و نه شمیری د بیلی بیلی زمانی څخه استفاده وکړی لکه چه رسول (ص) یو صحابی ته فرمایلی دی غنیمت وګڼه پنځه ځیزونه پنځو دمخو څخه ځوانی ځیله پخوا د زوړ والی نه د روغتیا ځیله پخوا د ناروغتیا مرینت او توانائی ځیله پخوا د فقر او ناتوانی نه فراغت ځیل پخوا د مشغولیتیا نه ژوند ځیل پخوا د مرګ نه.

«وطن» «آسف» دوولسم ټولګی زده کوونکی

حقیقت دا دی چه د وطن مینه د هر څه نه زیاته ده دامینه داسی څیز دی چه لوی لوی خلک حتی پیغمبران هم تری ځان نه شی خلاصولی حضرت محمد صلی الله علیه وسلم کوم وخت چه د مکی شریفی څخه هجرت کولو نو ډنګ په وخت کښې ئې له زړه سوزه څخه مکی معظمی ته داسی خطاب وکړو چه که زه دستا د اهل له لاسه توی وتلی نو هیڅ کله به زه له تا څخه نه والی جلا شوی. د وطن مینه او محبت د ایمان څخه یو څیز شمیرلی شی لو نیا پدی اساس مونږ باید دی ته پی متوجه شو چه د ځیل ګران هیواد په آبادی کښې زیار او زحمت وباسو که څوک غواړی چه د وطن د ترقی دپاره چوده بیاری او چاری وسنجوی باید د هر څه نه د وطن د خلکو سره مینه د ویه وبلیسی که مونږ غواړو چه ممکت مو په مترقی ممالکو کښې وشمیرلی شی باید چه په ګډه سره د وطن د خیر دپاره ملا وکاو وتړو او دنیا و په اخلاقو څخه ځان او نورو ته د نجات وسائل برابر کړو او په دنیا کی په چول سره دوروروالی او وحدت لاسو نه ورکړو په دی وخت کښې زیات وی کوم چه د مونږ ګران هیواد به د ټولو کا میابیو مرکز وګرځی.

÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ د النجم ÷ په ÷ حقله

ای ګرانو لیکوالانو ÷ ای دمینی پښتنګانو ÷ ای دخاوری خادمانو ÷ ای باقیفه ادیبانو چه له خاوری قربانیږی ÷ مال او سر ځنی تیریږی په ÷ دعلم څخه وډ یږی ځیلو وسیو کښې لغمیږی ÷ غیرت مني افغانانو ÷ دغه نوی خوب اخبار ÷ په النجم دی یادګار ÷ مضامین ئې مزه دار ÷ که دی نثر که اشعار ÷ مبارک دوی پوهانو دا اخبار به لوکاخدمت کړی ÷ خیر خواهی به د ملت کړی ÷ او ازونه به اوچت کړی خلک به پوره له غفلت کړی ÷ ښه د ښار دی محبانو ÷ په کښې شته پند او حکمت درس د دین او دیانت ÷ احیځ روح کښې تقویت ÷ ښه خبرات او نوی نعمت فدایانو صادقانو ÷ که څه هم نشي چیری شته ÷ ښه ذهکی منظری شته ÷ دیانیاتی نه دوه دری شته ÷ خبری او هم دی شته ÷ تل ئې ګوروای پوهانو ÷ علوی زښتیا هم اده مخ یا په ښه د زاده ... ملا مدرس عصا اده ÷ د محځ لو ښه د اده ÷
... شی ... وسو ... مخ ...

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی ☼ سعید افغانی ☼ د نجم المدارس مدیر
سرمنشی ☼ حضرت خان ☼ د ولسم ټولګی شاګرد او د ورځنی پاڼه
اداره ☼ په هډه کښی ☼
پته ☼ ننګرهار نجم المدارس ☼

په ورځنی دوه ځوره
چارشنبه نشریږی

د اخبار د مدرسی جریانات نښی او اجتماعی، دینی، تربیوی، خیرونی کوی
☼ ژوند ☼ «سعید افغانی»
ژوند یوه معنی ده دا معنی هغه څوک حاصل کړی چه د ځان او د جهان په فکر په پاک عشق حرکت او جنبش ولری

ګڼه -۳- چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب -۱۴- -۱- کال

☼ امید واری ☼

«هیم کاکړ»

موږ د غه اخبار ته نهایت خوش بین یو او دا ځکه چه د علماؤ په غاړه تبلیغ او امر بالمعروف دی او د تبلیغ لپاره هر ډول چه جنبی لری خو له او قلم دوی دی لپاره چه د نجم المدارس ملک ټول علماؤ د قلمی تبلیغ لپاره هم تقویه او تربیه شی د النجم د اخبار کار شروع شوی ګمان کوم دا اخبار که څه هم اوس د مدرسی د مدرسینو او متعلمینو لپاره خپریږی لاکن د وسائلو او شرائطو د پوره کیدو په اثر کیدای شی چه د مدرسی له څوا عام اخبار او د خلکو د دینی خدمت په لیار کښی یو موثر قدم شی او هر ځای ته ورسیږی دا نجم د لید وند معلومیږی چه د النجم اخبار دینی تربیوی اجتماعی شیان خپروی او د مدرسی جریانات او پرمخ تګ باندی لنډ اندازی او د علماؤ او د خلکو په افکارو کښی دیو والی او همکاری لپاره کار کوی څو ټول په یو فکر او متین عزم سره د حکومت او ملت د خیر او بهبود د لپاره کار وکړی هدارنګه معلومیږی چه دا النجم اخبار غواړی چه خپل علمی مضامینو سره د خلکو افکار تنویر او روښان کړی او بد رسومات او پراګنده خرافات د خلکو نه لری کړی او د اسلامی دین په اصلی اساس او شمه لیار کوم چه د هر چا د خیر لحاظ په کښی وی خلک روان کړی نو په دی ملحوظ دا اخبار د یر لوی مبارک اخبار او یو عالی مطلب او هدف لری نو ځکه باید هر څوک دی اخبار ته خوش بین او د تقویی لحاظ ئی وساتی ☼ خدایه ☼

دلیښتون د کامیابی لپاره خدایه
دلیښتون د نیک نامی لپاره خدایه
دا النجم ښه او جت او ښه بالا کړی
دلیښتون مدد ګاری لپاره خدایه
چه ټول کړی لیښتانه په یوه لیاره
خپل منځو کښی همکاری لپاره خدایه
دا النجم واسطه او ذریعه کړی
دلیښتون د غمخواری لپاره خدایه
دا النجم لکه نجم ښه رڼا کړی
د هیم د دی زاری لپاره خدایه

☼ زړه ☼

«محمد افغانی»

په بدن کښی د غوښی یوه ټوټه ده چه صالحه شی ټول بدن ښه کیږی او که فاسده شی ټول بدن فاسدیږی باخبرا وسئ چه دغه ټوټه زړه دی ☼ حدیث شریف ☼ زړه د روح مرکز دی او په ټول بدن باندی ریاست لری د زړه اصلاح په علم سره او د علم اندازه په عمل کښی معلومیږی هغه عمل په کار دی چه د خیر او بهبود اندازه وسره د خدای جل جلاله د رضا موجب د ځان او د خلکو په دنیا وخوری تقوی او پرهیزګاری د زړه کاروی ښه کړ زړه ښه سلوک هم د زړه اثر ده او عزم غواړی د ځان او د خلکو د بهبود لپاره هغه زړه کوی چه د انسانیت په رڼا روښانه وی د زړه رڼا ژوند روښانوی نو ل نیت پیدا کوی او پوهه منځ ته راوړی ☼

☼ پوهه ☼

هغه خلک پوهیږی چه د ځان او د بل د خپل او پردی په پیژندلو او پلاز وینه کښی خطا نشی هغه قوم حتماً مخ په وړاندی ځی چه د ژوند په اسرارو پوهلوی او واره په ګام د خپل اساسی هدف تعقیب وکړی هغه ملت د ژوند حق لری چه د دوی ذهنی انکشاف د آینده او مستقبل په سنجولو کښی د استدلال او د منطق د تعمق او د ژور فکر په بنا ولاړ وی دا شی نه چه کورکورانه تقلید او هر څه ته په سطحی نګاه کتل وی هغه علم په درد خوری چه د ضرورت او د خیر اندازه ورسره داسی نه چه حتی خوشی تریدل او ځان سنبودل وی هغه کار ته باید اقدام وشی چه د بوالهوسی نه بهر ځان او د خلکو د زیان نه خالی د عصر او زمان مستند ایجابات او د ملت معقول عنعنات ئی ومنی هغه پوهان باید د خلکو مقدرات وسنجوی چه د خلکو د ذهنی استعداد اندازه تلوی شی هغه وخت باید خبره وشی چه تاثیر وښی د خلکو سره باید هغه وضعیت و نیول شی چه په یو قرار تر آخره ئی وچلوی هغه خلکو ته باید موقع ورکړی شی چه د علم او پوهی په مساوی درجه او وجدان خاوندان هم وی د هغه شخص باید قدر وشی چه خپل خیر او نفس د جامعی په خیر او شر کښی ګوری هغه ډاکتر او فیلسوف دی چه د قوم په درد پوه د محیط د اوضاعو په مناسب د اصلاحاتو چاره وکړی شی د قوم او د وطن بنیادی ځېلونه پوهه، اقتصاد او صحت دی نو په دی ملحوظ هغه قوم او وطن کامیاب او موفق دی چه په دغه دری واړو شقونو کښی د کار خلک په کار اچوی

«سعید افغانی»

د محبت «حضرت خان»

محبت یوه د زړه پورې خوږه کیله ده چه هغې ای د
لوچا، یا یو شي او یا یو کار سره مینه پیشته
او علاقه لرل دي د انسانیت حقیقي تکامل او پوره
والی په محبت سره راځي په نړۍ کښې هغه څوک
هدف او مطلوب ته رسیدلی شي چه د خپل هدف
په لیار کښې په محبت سره قدمونه پورته کوي هر
چاته چه په خپل کار کښې محبت وي نو کار ئې
بې تکلیفه او سره انجامیږي هو د ننه په کور
کښې هم د افرادو محبت دکور د انتظام د پاره
اړیا ته ګڼل شوی او بیا په یو کلي او قریه کښې
د خلکو یو تر بله مینه او محبت د هغه کلي او قریه
مینې د نیک نامۍ او ښېرو والي لوی وسیله
ګرځي د یو قوم او ملت لوړتیا او پرمختګ
د محبت له پلوه حاصلیږي په خلکو کښې اتفاق
او یو والی هم له محبت څخه زیږیږي نو او نشا
ت نیسي لنډه ئې دا چه محبت سره هر څه کیدای
شي او د هر څه لپاره یو اصلي عامل او قوي
محرک محبت دی د دنیا محبت یو قوي محرک دی
مګر دوره لازم دی چه د محبت مناسب ځایونه
وپیژنو او په دغه اساس د محبت قدمونه پورته کړو

معاونت «سلطان عزیز»

وتعاونوا علی البر والتقوی ولا تعاونوا علی الاثم والعد
وان واتقوا الله ان الله شدید العقاب - قران کریم
دانسان د ګڼ اړی لوړو او د کلي ژوندون موضوع د
یره مهمه او پاره کله مسئله ده لوډدي ضروري مسئلې
د حل د پاره الله (ج) حکیم حقیقي د ځکیني آیات په
ذریعه لیار ښوونه کړي او ارشاد ئې فرمائیلي چه
مطلب ئې دادی د ښو کارونو په کولو او د بدو کا
رونو نه په ځان ساتلو کومک او مل د کاری
کوي په ګناه کولو او تجاوز باندي یو تر بله رشته
او معاونت مه کوي خدای پاک خپل داهدایت
سره تقویه کوي او وائې ورا ډیري د الله (ج)
څخه او داځکه چه یقینا الله پاک ډیر سخت
دی د عذاب له پلوه) ښې پدي معنی لوی هدایت
د داسې لوی مقتدر ذات الله (ج) باندی عمل
وکړو کار ښیبیا ن مونږ د دائمي سعادت د پاره یو
تر بله د اصلاح خیال او تعاون هم ضروری دی هغه
وخت چه ټول خلک اصلاح شي بیا کیدی شي
چه دا مشترک او د هر یو ځانته پیچی هم
تر لو مطلوب منزل پوری ورسیږی.

اعلان

که څوک په مشرقي مسائلو کښې د مدرسې
نه پوښتنه وکړی که د دغې او د حچې
په مقصد ندی مدرسه په د نجم الحا
رسن د علاو په ذریعه سره د خپلو مشر
رانو سره ځواب ورا ئي

«حصیله»

مونږ غواړو چه د نجم الدین اخندزاده
صاحب ستر مجاهد د سکوانځو په حقله
څه ولیکو که چاته د ده د ژوند
انو د حالاتو او د ده د غزاګانو
او د ده د ماذونانو او مخلصا
نو په متعلق موثوق معلومات
وي هیله کوو چه په دغه لیار
کښې مونږ سره معاونت وکړی

د اخبار د پاره

دی اخبار د پاره باید ډیر مختص
مګر ذیات مفید او متین مضامین
تهیه شي

همکاري

«حمدالله د ره نوری»

هر قوم او ملت د خپل اجتماعي ژوند د ځکینې پیولو او د تولو نیکړ تیاو د پوره کولو لپاره همکاری او یو تر بله مرستې او لاس ورکولو لپاره
په هر وخت کښې ضرورت حس کوي هو د تاریخې څیړنو له مخې څرګنده شوې ده کوم محیط او جامعه کښې چه د همکاري روح قوي
شوی او ددې په مذاق خلکو کار کړی معنوی د ترقي په لیار کښې ډیر قوی قوی ګامونه اوچت کړی او په اړ ومند انه طور سره
خپل مقصود منزل ته رسیدلی دی بالمقابل له دې نه بې برخې او پس پاتې طبقات د فنا خوا ته دوان د فلاکتونو پا
پاته دره پایه کښې غرق د فلاح او نجات ذو او ګل ورڅخه ورک شوی دی له همدي امله اسلامي قوانینو د لفظي همکاري
ته پوره توجه او پام لاندې کړی ده او د همکاري د خیال ساتلو په باره کښې ئې سره آکید ارشادات صادر کړی دی رښتیا ده چه ځان
له یو سړی او یا یوازي یو اندام ټول کارونه هیڅکله نه ترسره کیږي ځکه چه د انسان حیاتي د ره د حیات ډیر شقوقو ته احتیا
جات لري او هر شق ضرور صحیح کار کونکي غواړي چه دا ټول بیا په ګډه سره د همکاري د لیاره نه خپل حقیقي مرام او مقصد ته په
موفقانه صورت سره ځانونه ورسوی انسان د اسبابو په عالم کښې زیږیدلی او د اسبابو په واسطه ژوند کوي دی هیڅکله نشي
کولی چه ټول شیان خود سره پیدا کوم اسبابو او شیانو څخه مفت پلاس راوړی بلکه ده د پاره د هر څه نه ځکیني د هر شي د منا
شیوا او مصادرو پلټنه ضروري ده د همکاری د پاره دا دوه شیان ډیر اهم او ضروري دی ۱ د مطلب یووالی ۲ یو تر بله
اعتماد نو باید مونږ کوشش وکړو چه یو تر بله په خبرو ځان سره یو کړو او د اعتماد وسائل برابر کړو که د لښي موجوده حالت ته
ذي ئې نظر وا چوو مونږ مجبور یو چه د همکاري د پاره پوره اهتمام وکړو ځکه چه قوم ملت او حکومت همکاري غواړي او کارونه د همکاري نه مومو په
نه لري

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

اوه ورځنۍ پاڼه

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «محمد نواز خان» د دولسم ټولګی شاګرد

د ادارې په هلوه کېنې
پته «ننګرهار نجم المدارس»

بې د رخصتی د ورځو هره
چارشنبه نشریږی

د ځنبا رد مدرسی جریانات شیی او
اجتماعی دینی، تربیوی خبرونی کوی
«بیداری» سعید افغانی
خو مره چه غواړو بېنه خدمت وکړو هغومره باید
پوره بیدار او سو ویده نورو داوږو باروی.

ګڼه (۴) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۲۱) د (۱) کال

«مصلح او مجاهد» سعید افغانی

د دغه عنوان لاندی غواړم چه د ملا نجم الدین اخند زاده صاحب سوانح چه په خپل وخت کښی زیات مصلح او د انګلیسانو په مقابل کښی په کلکه کلکه جنګیدلی بیان کړم. «د ده اجمالی پیژندنه»

ملا نجم الدین اخند زاده صاحب د امیر عبد الرحمن د پاچاهی په وخت کښی یو دلوی اعتبار خاوند و. د غه شاه دی سره د ما ذونا فو د کابل په بنارکښی بندی کړو. دی د بندی خانی نه په یو خاص ترتیب مخ په مشرقی وتښتید او هلته د محمد مشرقی په سرحد نو کښی د مهمند و پرسیمه په ژړوبی او چرکند کښی او سید او د انګلیسانو په مقابل کښی په جنګید. دی یاد امیر حبیب الله خان د پاچاهی په وخت کښی د هغه په غوښتنه او عتماد بیرته افغانستان ته راغی او ننګرهار په ولایت کښی د جلال کوټ نه مخ په جنوب د هډی په قریه کښی او سید. ده د هغه پاچا په عمر کښی د پیر د اسلام د دین اساسونه محکم کړو او هری خوا ته ئی دلیشی او بلی خوری شوی او دی د درسی لوی شخصیت خاوند شو چه په ټول افغانستان کښی ده د خلکو په عقیده حاکمیت درلوده د غه ملی شخصیت د هغه د امیر حبیب الله په وخت کښی ۱۳۲۰ (۱۳۳۱) هجری قمری کال د رجب د اجل داعی ته لبیک وویلی.

په دی حساب د ده د وفات تاریخ (قبر غازی) دی ۱۳۲۰. د ده مزار او مقبره د هډی په قریه کښی دی او حضرت سردار محمد داود د افغانستان د صدراعظم په اهتمام بنیه جوړ شوی ده. هډه د ټول مشرقی او رحه بلکه د ټول افغانستان او پښتونستان د خلکو د عقیدی ځای دی.

«پوښتنه» اداره

مدرسه په څنګه مخکښی لاړه شی؟؟؟ یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۱) «ځواب» سعید افغانی

د مدرسی د پاره د همکاری خیال ضروری دی تر څو چه د علماو او د خلک خیرخوا او مفید و پیژنی.

(۲) «ځواب» محمد نواز د دار الحفاظ مدرس

د مدرسی د پیشرفت د پاره هرڅه نه مخکښی تقوی ضروری ده ځکه چه اسلام په تقوی او پرهیز ګاری سره پیشرفت کړی دی.

(۳) «ځواب» مولوی احمد ګل د نجم المدارس مدرس

مدرسه به هله مخ په وړاندی لاړه شی چه په دی کښی درسی افراد تربیه شی چه د دین او د جامعی د دردونو دوا شی یعنی بشر تربیه

(۴) «ځواب» مولوی عبد المجید د نجم المدارس مدرس

زما په خیال چه د مدرسی د ترقی د پاره دا په کار دی چه مدرسه دوی برخی شی یوه رسمی او بله ملی چه یوه برخه د حکومت په مرسته او دویمه برخه د ملت په مرسته مخ په وړاندی لاړه شی.

(۵) «ځواب» مولوی شمس الرحمن د نجم المدارس مدرس

د مدرسی د مخکښی تلو د پاره ۱ باید چه په ما بین د منسوبینو د مدرسی کښی اتفاق او اتحاد وی او هم یو مدرسه خپله وګڼی ۲ د خلکو سره علاقه پیدا کول او د خلکو د ذوق سره سم اصلاحات کول په کار دی.

«جهان» شاه جهان د دولسم ټولګی شاګرد

حقیقت کښی د بشر د ذرې په سترګو د جهان په دی لویه او ازاده فضا کښی نظر واچوی او د عقل په ذره بین کښی په دقت سره کتل وکړی نو خود به خود به و پوهیږی چه جهان څنګه په کومه اندازه وړاندی تللی او په دی به هم و پوهیږی چه دا د حیات په ټولو خواو کښی ترقی چه ئی پرون په جهان کښی لیدل کیدل پرخه او د خبر په لاس راغلی، نن په جهان کښی هغه شیان موجود دی چه څه زمانه مخکښی د بشر عقل نه منل د نوئی په توګه لکه راکټ، مصنوعی سپوږمۍ او د دی نور چه د ژوند دنیائی د وجود څخه بی خبره پرته وه موږ پوهیږو چه د غه نعمت خلکو منځ ته راوستلی او د انسان عقل او تجکاوی، کار او عمل د مدارج طی کړی هو کار او عمل لوی منزلت لری زموږ ټول مطالب زموږ د حرکت پوری مربوط دی که موږ غواړو چه د جهان سره متساوی ژوند وکړو نو لازمه ده چه په کسب او کار کلکی منګلی خښی کړو. د دی د مروت خبره ترڅو چه د بل چا د سعی او عمل په محصول باندی ژوند وکړو.

«د جهان د پاره» اداره

موږ هم ژوندی یو موږ هم د جهان په یوه څنډه کښی ژوند کوو نو موږ ته هم په کار ده چه د جهان د دی څنډی د رفاهیت خیال وساتو زموږ د وطن اراضی د دنیا او د جهان د اراضی په مسایلو کښی پوره لاس لری نو مونږ باید موږ د ځان او د نور جهان د خلکو د اراضی د پاره کار وکړو نو دنیا هم باید د دنیا د دی څنډی د اراضی د پاره د جهان د اراضی په لحاظ د پوره معاونت او مرستی نه کار واخلی کرد انسان یو فرد نا راميږی او مرور او پروفيسانا او لاد اراضی د موجب ګرځی نو موږ باید د اخلاق د ځان او جهان نه څنګه چه لازمه ده باید متوجه شو

« مبارک »

صدیق الله ککړ کی

دغه عزم او د ا کار شه مبارک
د النجم د ا اخبار شه مبارک

چه غفلت ځنی زاولینی قوم او تبار کا
دا خدمت او دا کردار شه مبارک

چه غرض ئی د اسلام لاره ښودل وی
یو قدم په دغه لار شه مبارک

د افکار و د روزنی درس په را کړی
هر یو درس ئی په بار بار شه مبارک

پښتنو ته به د علم رڼا ورکړی
دا رڼا او دا انوار شه مبارک

د ادب او اجتماع لار کښنی قدم دی
دا قدم او دا رفتار شه مبارک

سعادت چه د خپل قام او وطن غواړی
د « سعید » دغه افکار شه مبارک

د صادق دعا قبوله کړه ای خدایه
دغه سوال ستا په دربار شه مبارک

« د النجم خدمت »

شمس الاسلام « شمس »

دغه اخبار چه د النجم په ځلانده نامه سره یادیږی ددی اخبار د معنا مینو ولید و نه معلومیږی چه د وطن او د اسلام د ترقی او خیر خواهی په مقصد منځ ته راوتلی دی. دغه اخبار که څه هم او س د گوتو د زحمت ننگه او د یو قلمی اخبار په شکل خاص د مدرسې د خلکو د تربیی په نیت دی مگر امیدکوو چه انشاء الله د ا سبا او د برا بره په وخت به د قبول دولت او ملت د خیر خواهی په مطلب د عام المنفعت غټه نمونه وگرځی ځکه چه دا اخبار د دغو مشرقی د علماؤ د مرکز د نجم المدارس نه خپریږی او د هغو منلو علماؤ د ارشاداتو محصول دی چه همیشه د ملت او د دولت د خیر او اصلاح په متعلق د یوی مجربی نسخی په څیر معلومیږی هو د مشرقی ټوله خلک عقیده لری چه د نجم المدارس علماؤ د ملت او حکومت د دائمی او نهضت د پاره همیشه د مجاهدی په لوی میدان کښی لیدل کیږی. دوی د ملت او حکومت په منځ کښی بهترین عناصر دی دوی د خلکو د خیر او بهبود په ملحوظ په ځان د پروت نه او تکلیفونه ګاللی او ګاللی به ئی ددی اخبار د خدمت د پاره هغه علماؤ کارکوی چه په دننه مملکت کښی [illegible] قوی قومی رښتی او د ا زمینبت په ډیر گرکښی د برپالی توب نښانی لری موږ هیله کوو چه د همیش د پاره د نجم المدارس علماؤ خپل د تبلیغ مجربی نسخی د مرامنو په موافق د دغه اخبار په دې سطر په ۴ کال

وظیفه

مولوی محمد ایاز د نجم المدارس معلم

الله پاک هر انسان ته سم د پیدا ئښت سره بیله بیله وظیفه په غاړه کړی او سپارلی ده مگر د و مره خبره باید و منل شی چه قدرت د هر یو وظائف مختلف او د هغه د توان په اندازه ټاکلی دی که موږ د وظیفی د انجام او اهمیت ته ملتفت شو او د و مره برابر ته ظاهره او ځلانده شی چه که کوم انسان د لوی لوم او نشان او عزت خاوند شوی او یا د خدای په دربار کښی ئی د منزلت مقام بیولی دا محض او محض د خپلی وظیفی قدر او د ایفا کولو برکت دی د ښتیا هر څو مره چه سړی د خپلی وظیفی په حقله توجه وکړی هغو مره به د د ارینی سعادت سره مخ کیږی دلته باید د ا هم وویل شی چه د وظیفی انجامول او سرته رسول هله پوره کیږی چه سړی ځان ددی لایق کړی چه یو اندازه اختیارات او اعتقاد منځ ته راولی او که نه د وظیفی انجامول ضرور د مشکلاتو او ناکامی سره مخامخ کیږی محض اختیارات که چیرته د خو رسی سره یو ځای شی د عقل او تدبیر په بنا نه وی او کوم پروگرام ونه لری زما په فکر د اسی هم په کامله صورت سره نشی کامیابیدای که غواړی چه تاسی خپله وظیفه ښه ورسوی او کامیاب شی نو باید چه د عقل او تدبیر نه کار واخلی او یو صحیح او معقول پروگرام جوړ کړی د وظیفی د پاره وخت پیژندل او د مصلحو خلکو مشوره هم ضروری ده موږ باید د تدبیر خلک و پیژنو او وظیفه هم هغو مره چه دوی وسنجوو او ما یو سه نشو کار و کړو او بشر پاک نیت د خلکو سره په پاکه ځنډ اره او وفا د وظیفی مشکلات حتماً حل کوی.

« اعلان »

موږ غواړو چه د نجم الدین اخند زاده صاحب سترمجاهد د سوانحو په حقله څه ولیکو کرچا ته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاگانو او دده د ماذوناتو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وی هیله کوو چه په دغه لار کښی موږ سره معاونت وکړی

۴ واچوی او خپل تبلیغی وجائب د عمومی منفعت د پاره دریغ نه کړی. موږ هیله لرو چه مقتدر د خلک دا سی عام المنفعت اخبار ته د چاپ کولو وسائل برابر کړی.

د النجم « اداره » د شاغلی « شمس » او « ککړکی » نه ددی مضمون په استولو چه دیو ښه خیال په ساحه کښی ئی لیکلی تشکر کوی امید دی چه په دغه لار کښی به خیرخواه عناصر وسائل برابر کړی

« اداره »

(c) ketabton.com: The Digital Library

النّجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دوهم ټولګي شاګرد
اداره په هډه کښې
پته «ننګرهار نجم المدارس»

د وه ورځنۍ پاڼه
بی درخصتی دورځو هره
چارشنبه نشریږی

«اخبار د مدرسی جریانات ښیی او
اجتماعی، دینی، تربیوی، خبرونې کوی
«تدبیر او مشوره»
انسان که څه هم پوه وی بیا هم نه پوهیږی نو
لازمیږی چه تل په ټولو کارونو کښې بشر تدبیر
او مشورې ته منقاد شي.

ګڼه (۵) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۲۸) (۱) کال

(۲) «دده تفصیلي پیژندنه» سعید افغانی

د نجم الدین اخندزاده صاحب رحمة الله علیه د مفصل پیژندلو دپاره په کار ده چه په لاندی ډول سرخی وپیژنو
۱ دده عمر او حیات او قواره ۲ دده هویت قوم او نسب ۳ دده اصلي او فرعي مسکن ۴ دده تحصیل او علم ۵ دده تصوف
۶ دده جهاد ۷ دده د شهرت اندازه او کارروائی تر مرګه پوری ۸ دده مشهور ماذونان او منسوبین ۹ دده د
مرګ نه وروسته شهرت او تاثیرات
مګر ډیر تاسف دی چه د درسی پولوی شخصیت چه د ټول حیات ګذارشات
او حرکات ئی نهایت متانت او سنجیده
ګی لری . هغو مره چه ویل کیږی او
اورېدل کیږی او یائی وښو په دغه
اندازه دده د سوانح د لیکلو دپاره
چا کوښښ نه دی کړی په دغه حقله
زمونږه ګیله دده د معقولو منسوبینو
نه کوم چه په خپل وخت کښې نهایت
ملی تیرشوی زیاتره یوازی د
ملا طوطی اخند نه هغه هم صرف دده د
مواعظو تذکره مګر نهایت ناقص
لیدل کیږی او بس . بهرصورت که
اوس هم زمونږ په لاس کښې مطلوبه
معلومات راشی امید دی چه څه نا
څه خو به تری جوړیشی او د زمینه د
پاره به ګوندی په دغه اړه دده په
عقیدت مندان کوښښ وکړی چه
زمونږ د هدف تار سیده مطالب
تکمیل او پوره کړی باور کوم چه په دغه
یارکښی سعیه به دده د عقیدت
مندی ښه ثبوت وی ۱ زمونږ په لاس
کښی تحریری اسناد ډیر کم دی کوم
تحریری سند چه زمونږ په لاس کښې
شته هغه یوازی دده د فوت تاریخ ښیی چه په «۱۳۲۰» او یا د «۱۳۱۹» هجری قمری
کال کښې فوت شوی چه د دی نه دده د ټول عمر اندازه نشی معلومیدلی مګر شفاهاً موږ په دوه بیلی
چه اخندزاده صاحب عمر د نوی یا کلو په حدود کښې اندازه کیدلی شو خلک وائی چه ښه
قوی وجود ئی درلوده مګر د ریاضت او تقوی په وجه نحیف او ضعیف شوی وُ حتی چه
د ډیر ریاضت په وجه دده د لاسو ګوته شنه شنه بلقیدل . وائی چه دی ښه
خوش قواره جوړ سړی وُ او په اوچلی باندی شین خال هم درلوده او دده د شین
ښکلی خال شهرت زیات وُ دده رنګ او قواره باتاثیره هیبت ناکه وه دو دایه
به په خلکو دده رعب ولید مګر په عین وخت کښې مشفق او مهربان هم وُ . دده
حیات ټول په حرکت کښې تیر شوی معلومیږی چه دده په ضمیر کښې یو درسی اود
«باقی په دوهم مخ کښې»

« بیداری » محمود د دوهم ټولګي شاګرد

که څه هم په دنیا کښې د
بیداری او اژو نه یو د ته کیږی او روچه تن
ورځ اکثر خلک یوازنه پوه او بیداردی مګر
بیا هم باید د بیداری په حقیقی معنی پوه او اصلی
هدف او مرام ئی وپیژنو ځکه په عقیده بیداری
نفس چالاکی او یا پور ننګه خود نمائی نه ده
بیداری د یو ترشی ویلی چه سړی د یو کسب او یا
د کوم شخصی کال خاوند یا په یو ډول سره خانته
هستی او مال پیدا کړی . دی په خپلی بیداری
کښې د جامعی او د وطن او د قام د پاره خیال
ونه ساتی . هو هغه کا د چه د عام خلکو د خیر پره
مصادم واقع کیږی او د اصلاحی قانون نه یکه
د سوی بیداری لا څه بلکه د جهل په تورو پردو
کښې غافلانه خوب کول دی هو بیداری یوداسی
پوهه ده چه د بشری نقیصو محک او د عمومی هو
سائی موجبه ده اوس که ښه دقت وکړو نو نا
ښه شوه چه حقیقة بیدار هغه څوک دی چه د علم
او پوهی د لاری خپل ضروریات حس او د پوره کولو
اسباب ئی وسنجولی شي د هر چا حق د ورته معلوم
په هیڅ ډول سره ئی تلف او یا پایمال نکړی منز او کښی
ویاړنی د حقوقو احترام او د تاریخی شخصیتونو نه
د جامعی په اصلاح کښې ساعی د بشر د هوسائی
او رفاهیت اسباب پیدا کړی خپل رفعت او
ترقی د جامعی په ترقی او تعالی کښې وګوری په
آخر کښې د خپلو پوهانو او بیدارو ملګرو څخه دا
هیله لرو چه خپله بیداری په کار واچوی او
حتی المقدور د جامعی د پرمخ تګ وسائلو
ترلاسه شي .

«پوهنتنه» اداره

مدرسه به څنګه مخکښې لاړه شي ؟ ؟ ؟
یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۶) «ځواب» حمد الله دره نوری

که چیری د تعلیمی پروګرام سره
سم یو اخلاقی او عملی پروګرام هم په مدرسه
کښی په لازمی صورت مقرر او ورسره سم ټول
افراد د روزل شی شک نشته چه د مدرسې
محبوبیت به د هر چا په زړه کښې راسخ د ملت
او حکومت د زړونو سره به موافق کاروکړی
شی چه دا د مدرسی عین پیشرفت دی .

(۷) «ځواب» سید غریب د دوهم ټولګي شاګرد

زما په خیال د مدرسی د مخکښې
تللو دپاره دا ضرور ده چه ټول منسوبین دی
مدرسی د پاک نیت خاوندان او ایمان
او وجدان دا د مدرسی د خیر د پاره کار وکړی

(۸) «ځواب» شمس الاسلام «شمس»

د مدرسی د پرمخ تګ د
پاره دا ضروری ده چه د مدرسی ټول منسوبین
او خپل نقصانات وپیژنی او بیائی په لری کولو
کښې عملی اقدامات وکړی چه د خلکو په نظر کښې
محبوبیت پیدا شي .

(۹) «ځواب» مولوی محمد ایاز

مدرسه به هله مخکښې لاړه شی چه دی
په یو فکر او پاک زړه او صاف نیت په کلک عزم
او په پوره محبت بی د خود نمائی د مدرسی د ترقی
د پاره تیاری او چاری وسنجوی او
عملاً هغی ته اقدام وکړي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

« خبرونه »

په ۲۸ / ۸ / ۳۷ تاریخ د نجم المدارس په لوی میدان کښې د مدرسې د منسو بینو له خوا د ملا حضرت خان د ریاست لاندې یو باحرارته انجمن جوړ شوی وُ او په دې مجلس کښې اول افتتاح ملا محمد اسمٰعیل د څو آیتونو په لوستلو وکړه او بیا د غه کسانو د ځو مره ادخنګر علما ؟؟؟) د اقتراح ترغنو لاندې ۱ ملا محمود ۲ ملا احمد الله ۳ ملا فیض محمد ۴ ملا عبد الودود ۵ ملا سلطان عزیز ۶ ملا معراج الدین ۷ ملا حبیب الرحمٰن ۸ ملا محمد نعیم د مدرسې شاګردانو ۹ مولوی شمس الرحمٰن صاحب ۱۰ مولوی احمد ګل صاحب د مدرسې مدرسینو ځنې ډېر مؤثرې وینا وې وکړې . بیا سعید افغانی « د مدرسې مدیر » د دوی په وینا وُ باندې تبصره په ضمن کښې وویل که موږ د غه خبرې ته ملتفت شو چه څو مره اوخنګه علما؟؟! او په د غه متعلق ښه غور وکړو امید دی چه زموږ د مسئولیت د برداشت دپاره به ښه افکار په لاس راشي . د هر قوم د ترقی او تعالی دپاره اول د ځان پېژندل ضروری دی او په د غه ضمن کښې د خپلو نواقصو اصلاح د نورو په افکارو مؤثر واقع کیږي د مجلس په آخر کښې د وطن د دوامي او ترقی دپاره ټولو په ګډه دعا وکړه او په د غه لیار کښې د توفیق ارزو ښکاره کړه

« اعلان »

موږ غواړو چه د نجم الدین اخند زاده صاحب ستر مجاهد د سوانحو په حقله څه وسیکو کرچا ته د ده د ژوندانه د حالاتو او د ده د غزاګانو او د ده د ماذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي هیله کوو چه په د غه لیار کښې موږ سره معاونت وکړي .

« تد بیر او مشوره »

گل محمد « عارفی » د اتم ټولګي شاګرد

د منلی شوی خبره ده چه بشر یو اجتماعي ژوند لري او په انفرادي دول سره د خپل ژوند احتیاجات نه شي پوره کولی د اجتماعي ژوند د سرته رسولو دپاره تد بیر او مشوره پوره کومک او همکاری کوي کوم کار چه د تد بیر او مشورې په ذریعه سره کیږي دې کښې شک نشته چه ډېر مفید او ګټور تا بتیږي نن که د دنیا خلک لوړ مدارج ته رسیدلي او د ژوند د رسانی دپاره ئې اراز وسائل برابر کړي دا ټول د تد بیر او مشورې محصول دی . د اسلام مقدس دین هم د تد بیر او مشورې په لوګرد کار ونو د انجا مولو دپاره امر کوي . د تد بیر او مشورې ځنی ډېر کارونه مشکل کیږي په تیره بیا د دنیا د مهمو واقعا تو د حل او فیصلې دپاره . مګر د مدبر او مشاور و خلکو پېژندل هم ضرور دی مدبر دی باید هغه سړی وي چه د ژوند د حالاتو نه خبر د شخصیت پرستی او عنعنا تو نه لرې د اجتماعي افکارو خاوندي وي صحیح ته بیر که د دیوال کلک تا داو او بنسټ دی که د دیوال تا داو او بنسټ کلک شي دې کښې شک نشته چه دیوال هم کلک راځي او په نتیجه کښې د ډېرو کلو دپاره دوام کوي همدا زنګه په هر عمل او هر کار کښې چه صحیح تد بیر وشي هغه کار سرته رسیدلی او ګټور استفادې ورځني لاس ته راځي .

« د لمړي مخ پاتی »

او پیش او حرکت موجود وُ چه په یو ځای نشو پاتې کیدلی ده هر چیرته د خلکو په افکار و کښې د اسې تحول قایم کړی چه تر ننه هم هغه تحول د خلکو په ما بین کښې یاد او د قدر وړ دی ده په ځان باندې ډېر خلک د ښو اخلاقو په وجه عاشقان کړي وُ د ده د حقانیت د اثبات دپاره د ا کافي د چه د ی ټولو په هو علما وُ منلی وُ او د ده حرکات ئې د اسلام د دین په اساس موافق ګڼل « د لوړلري »

۴ هر څوک په خپله اندازه مسئولیت لري . په پای کښې د خدای د ج) ځنې د خپلو پوهانو دپاره نور موفقیت هم غواړم .

« صبر او حوصله »

محبوب الٰهی « خلاص » د اتم ټولګي شاګرد

صبر او حوصله د هر مرض دپاره مجرب دوا ده باید په هر کار کښې د صبر او حوصلې څخه کار واخستل شي ځکه چه انسان د حیات په محنه کښې د ډېرو سختیو او مشکلاتو سره مخامخ کیږي نو که په داسې وخت کښې د صبر او حوصلې څخه استفاده ونکړی شي د ژوند انه ټولې خوږې به ئې په خفګان او نا کامي ملوثې شي انسان هلته خپل اصلي هدف او مقصد ته رسیدلی شي چه په هر کار کښې د ډېر صبر او حوصلې او متانت څخه کار واخلي او همیشه د غمونو نه د ځان د پاره لیاره وګرځوي پس د هغې بیا کیدای شي چه په ډېره اسانتیا سره د ګردو کارونو دپاره د عمل په میدان کښې لوړ قدم ونه واخلي نو لازمه ده چه د محیط د عمومي افرادو کارونه د صبر او حوصلې څخه ډک وي

« د النجم پاڼه »

آسف

د غه اخبار چه د النجم په سپیڅلی نامه باندې شهرت مونډلی دا د هغه قوي افکارو محصول دی چه د ا به نه یوا ځې موږ ته د ذهني تقویې دپاره مفید او ګټور واقع شي بلکه دا به د ټول عالم اسلام بالخصوص بیا د افغان ملت دپاره کوم چه د اتفاق د نجات لیاری ئې چارې دی وښیئ او دا ځکه چه دا اخبار د هغه متیني ارادې او پاک ضمیر پلو شې دی چه په رښتیا په دول سره د بشر د سعادت په لیار د رڼا رچوی او خلک د خپلو نقیصو ته متوجه کوي هو زه په دې عقیده لرم که دا اخبار تقویه کیږي نو په آینده کښې به له ده څخه پوره نتایج په لاس راشي او د ا ځکه چه لرې ی خوا په د متعلمینو په افکار و کښې صحیح نهضت پیدا او د بلي خوا به کوم چه د علما وُ قلبي مسئولیت دی پوره ته شي بلې دا هغه پاڼه ده چه ټولو خلکو ته د اتفاق او ورورولی درس ور کوي او خلک په دې پوهوي چه په هر ډول کښې وحدت او یو والی ته په ضرورت حس کیږي او دا هغه بې غرضه جریده چه په خلکو کښې د همکاری درد پیدا کوي او خلک د د ټولنیتوب مزایا وُ پوهوي او دا پاڼه خلک څخه لري چه په حسن ختیا ر منځ ته راشي موږ د اسلامي د ښوونو مقاماتو نه هیله لرو چه د دې اخبار په دې پېژندلو دپاره اجازه وکړي تر څو د خلکو د خیر دپاره زمینه په لاس راشي د دې اخبار نه قوي امید دی چه خلک په دې پوه کړي چه د وطن د ترقی لپاره ۴

النجم

چلونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دوولسم ټولګی شاګرد
اداره په هډه کښی
پته «ننګرهار نجم المدارس»

اوه ورځنی پاڼه
بی د رخصتی د ورځو هره
چارشنبه نشریږی

دا اخبار د مدرسی جریانات بښیی او
اجتماعی، دینی، تربیوی خپروونی کوی
« رهبر »
د رهبر په متعلق ژوره مطالعه په کار ده کوم
چه مونږ د رهبر خیال کړو باید مطلب ته مو ور سوی

ګڼه (۶) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (۵) (۱) کال

(۴) « دده هویت قوم او نسب » « سعید افغانی »

اصلی او فرعی مسکن او ځایونه ئی

ملا نجم الدین اخند زاده صاحب په قوم کاکړ او په ملیت افغان دی په اصل کښی د جنوبی د شلګرد علاقی نه دی او هم هغلته دده نیکونه او پلرونه تیر شوی. دی بیا د تحصیل اوزده کړی په وخت کښی د جنوبی نه مخ په مشرقی ننګرهار را روان شوی په ننګرهار کښی ځای په ځای دیره شوی او تحصیل ئی کړی دی د تحصیل د پاره افرید و ته هم تلی پیښور او صوات کښی هم او سیدلی دی ده د تحصیل په وخت کښی هم ځه موده هډه کښی تیره کړی ده دی د تحصیل نه وروسته مخ په خپل وطن افغانستان روان شوی او په هیڅ کښی استقامت اختیار کړی ؤ لکه مخکښی چه مو ویلی د ځینی سیاسی معاذیرو په وجه کابل ته غوښتل شوی ؤ د کابل په ښار تندور سازی کښی او سیدلی او بیا د کابل نه مخ په ننګرهار تلی او د مهمند و په علاقه په جرو بی، او جمرکنډ کښی استوګنه کړی ده په ننګرهار کښی په رودات کښی ځه موده تیره کړی او هلته په فقیر آباد او نورو رودات او شینوار و کښی ګرځیدلی په لغمان او سورخ رود او کامه او خوګیانو کښی هم د وعظ او تبلیغ او یاد نورو مقاصد و په مطلب تلی دی دګرمی په وخت کښی دی به کابل ته هم تلو او هلته به پغمان کښی ځه موده ئی استوګنه کړی ده دی په شمالی کښی د کوهدامان خوا ته د داوود خو په علاقه کښی او سیدلی او شاید چه هلته به د کوهدامان په ځینو ځایو کښی ګرځیدلی وی مګر دده د حیات زیاتی شپی او ورځی د ننګرهار په علاقه د جلال کوټ نه دری میله مخ په جنوب هډه کښی تیری شوی دی شاید په نورو ځایو کښی هم ګرځیدلی او یا او سیدلی وی مګر مونږ نه دی اوریدلی نو ځکه د لیکلو جرئت نه کوو

« دده تحصیل او علم »

مخکښی معلوم شو چه دی د تحصیل د پاره زیات ګرځیدلی او په پیر او ځایونو کښی او سیدلی دی دا ئی چه اخند زاده صاحب په پیر بوره چه د هغه عملی رویه د قوم او ټبر سره د هغه ئی د نشت والی په مرتبه کښی او بنه معقول عالم شوی ؤ په تفسیر، او حدیث، قرائت، او صرف، او نحو، او فقه، او اصول، او معانی، منطق، او هیئت، او ریاضی، او حکمت، او میراث، او حساب، او تصوف ... نور لری .

« رهبر » « صدیق الله » ګکړکی د نهم ټولګی محصل

په دی کښی شک نشته چه بی د رهبر نه هیڅ کار نه شی کیدی هو: هر کاروان سا روان غواړی او هر کار ته یو پوه او صادق لیارښونکی په کار دی مګر څه نګر رهبر؟ زما عقیده دا ده چه په دغه متعلق ډیر غور او دقت ضرور دی. هو دا خبره د پام لرنی ده چه ایا هر سړی د قوم او ملت رهنما کیدای شی؟ ایا هغه مهمه وظیفه چه د رهنما او رهبر په اوګه پرته ده هر سړی ئی اجراء کولی شی او که په خصوصاً په دا سی وخت کښی چه هر سړی نا ری وهی چه زه پوه یم هو ته هم پوه ئی هغه هم پوه دی نه هم لیک او قلم لرم یو پوه رهنما بلل کیږم قوم او ملت ته خدمت کوم د خلکو د پاره د رهنمائی وظیفه اجرا کوم خلک باید زما په خط مشی روان شی او دا هم ده چه د پیرو خلکو په سپین لباس او په سپینو جامو کښی خپل ځان د ملا او رهنما په حیث معرفی کړی دی هغه بل په لاس بکس او عصری جامو کښی ځان ته ډاکتر په کار ... ځه چه ځان د پوه او فیصله هم پوره ته ګڼی لاف شافی او چابکی ئی هم ډیره ده نو خلکو ته او س څه پر کار دی د ا پر کار دی چه پوره غور او دقت وشی تش د خولی په ویلو رهنما او نریښ ندلی شی بلکه د عمل په میدان کښی ورته بنه ځیر شی تر څو چه د هغه په تول او د انسانی نقیصو لرمخی ترمنځ ... په پوه شی او د را معلوم کړی اواطلاق و باندی ...

« ادار » « پوښتنه » « ادار »

مدرسه په څنګه مخکښی لاړه شی ؟ ؟ ؟ یو مختصر او معقول ځواب غواړو .

(۱۰) - ځواب - « هیم کاکړ » زما په فکر د مدرسی د پر مختګ لپاره درسی یو شی ضرور دی چه د مدرسی د علماؤ او د نورو دخلکو په افکارو کښی یو ورلی پیدا کړی او دا کار د یو اخبار یا مجلی په ذریعه تکمیلیږی نو کله چه مدرسی ته د دی دوه شیانو امتیاز ورکړل شی مدرسه به ترقی وکړی .

(۱۱) - ځواب - « فیض محمد » د نهم ټولګی شاګرد
زما په عقیده د مدرسی د ترقی لپاره د ټولونه مخکښی باید د مدرسی احتیاجات پوره شی نو د دی د پاره د مدرسی اصلی او فرعی احتیاجات سنجول په کار دی .

(۱۲) - ځواب - « حضرت خان » د دولسم ټولګی محصل
... اته د مدرسی تلو لپاره زما خیال دا دی چه د مدرسی د لو ... منسوبینو ترمنځ باید حسن ظن تفو ... او کوم داره وداره تا ثرات چه کلنا کلو ... خوهیځ ونه ګرځی او د ... خیر وشی او د ... نه سوتیر او دنده لرګی ... ښی ... او شمیرک ... بپنی وروړو ... ضرور پیښی ... د هغه کار وی باید و ... نه څرګنده ده ؟ د هغه کار د دوائی ... شی چه دی څه کوی او هدف او نصب العین ئی څه شی دی ؟ خپل با ناړ تود کی د پاره موقع ورکړی شی .

« پاتی په دوهم مخ کښی »

(c) ketabton.com: The Digital Library

« سنجش »

عبدالودود « د رفیق »

د مستقره خبره ده چه سنجش په هره خبره او بیا او بیا د یو کار او خدمت په وخت کښی چه د جامعی د ارتقا په باره مد نظر شوی وی یو مهم او ضروری امر دی او دا ځکه چه لیش ټجیله په حیاتی چارو کښی د هر وخت لپاره بیلا بیل جدا ګانه کارونه لری او په د نګار نګ خبرو سره مخا مخ کیږی د لته باید دی خبری ته مونږ ډیر ملتفت شو او دا ته ښه فکر وکړو چه ایا کوم هغه خبری او وینا چه د خپل سوچ او سنجش د لیاری نه وی بلکه محض د توتی په څیر غږیدل وی بی نتیجی ثابتیږی او د اصل مقصد او مرام نه څخه جدا او کنا ره لیدل کیږی همدا رنګه که یو وخت کښی کوم کار او خدمت د پیش آمد او د روستی مشکلاتو د حل لپاره د خپل ځان سره قوی افکار او سنجیده لیاری نه وی سا تلی ر نښتیا ده چه داد بلی ورځی د پاره ددی د بس مانی موجب ګرځی او بالآخر د خجالت په لو یو لند و او د شرمندګی په صحنه کښی غورځیږی نو باید د دی ځینو پشتو هر کله چه انسان په دنیا کښی دی خبری ته ا په او محتاج دی لو ا رو مرو باید مونږه سره د دی قوی غږی و لیدو او او ډیری څیزه وکړو چه ښه پوه او د دا خلکو وی او د موجوده طبقی د پولو حالاتو نه خبر او په خپل ښه او بد ژګاه او محکښی او و روسته ته پوره پام لرنه کوی د خپلی وینا د تا ثیراتو لپاره او د کار ښه نتیجه د خپل ځان سره ساتی تردی چه د دغه او صنائع او حرکات ناسته او ولاړه تګ او راتګ تول د روزمره حالاتو سره موافق او برابر وی که د دی ویشی ژه ویلی شم چه د به د لیش د دا می او هوسائی لویه وسیله او پا نګه وی ولی د وی یوازی د خپل ځان د خیر او بهبود په اندازه نه وی بلکه لوده ګری هم د ښه د ښه په لوړه مده کښی په حقائقو او رسا او پوهوی او ورته د خپل ژوندی په مختګ د رسونه ښیی نن په دنیا کښی هغه مملکتونه چه خپل مرام کښی کامیاب او ورانګی تللی دا بل څه موجبه نه ده بلکه محض د هغوی خپل سنجش او فکر نتیجه ده چه د لوړی ترقی خاوندان او په لوړه مده کښی ستر مقام ته و رسیدل .

« اداره »

د اسلام د دین اساس تعلیم او ښوونه د سنجش د پاره د یوره کفایت اندازه لری که مونږ وکړی شو چه د خپل اسلام د رهبر ښوونی او روی ته د سنجش په متعلق د نظر لاندی ولرو او د مرو به په تولو مقاصد و کامیاب او بریالی شو .

« د پوهنه »

معراج الدین « د جمیلی » دا تمر تمرګی محصل

پوهنه د انسانانو په مابین کښی ډیره اهمیت ورشی دی ځکه چه د پوهنی په سبب سړی د از زمانی فیع لاس ته راځی انسانیت تقویه کوی او انسانی او روابط محکموی انسان ته خیر او شر ورښیی ډیر کرته پوهنه سړی ته زیاته مفیده او د پیدل بل مهلکاتو او موذیاتو نه ورته نجات ورکوی تعارف انسان له د ښی صحی صافی روښنائی لا ری په طرف بیه کوی د یو څه پوهنه او د یو چا معلومول حقایق روښانوی او هر سړی د ژوند ته پوخ او روزنیا د پوهوی که د یوه مملکت د یوه بل مملکت سره پوهنه نه وی نو د دغه مملکت به بی ترقی او د د نیا په صحنه کښی لیس او ناکام پاتی وی نو پوهنه ته خاص د ترقی او کامیابی سبب دی .

« اداره »

زمونږ مطلب د پوهنی د پاره دا دی چه خلک باید و پوهیدل شی او د هر چا نه د هغه د ذهنیت او لیاقت په اندازه کار او خستل شی د رهم ښه ده چه باید هر څه و پوهنو نه چه

چه ته د دوا په ځای زهر نوش و جان شی .

« خوموره او ځنګه علماؤ ؟ » د سعید رشاد

ګرانو ملګرو غواړم چه څوموره او ځنګه علماؤ ؟ د اقتراح په پوهیدلو کله چه په انجمن کښی ځینو و څیړه د النجم په اخبار کښی هم و څیړل شی مګر د دی له امله چه دا اخبار یو مختصر قلمی اخبار دی غواړی چه مختصر او ښتی مضامین نشر کړی نو بهتره ده چه د دغی پوښتنی د ځواب د پاره ښه سنجیده او مختصر ځواب و لیکل شی ډیر ویل او لیکل چه معنی و نه لری . څه فایده کوی ؟ مونږ غواړو چه د ملګرو افکار د کښیکاوی او د پلټنی سره آشنا کړو نو که د دغه مهم مطلب د پاره د مفاهمی په برکت چه ته د دی حقیقت روښانه او ومنل شی چه مونږ د وموره او د دی علماؤ ته ضرورت لرو او د بر زمونږ سعادت وی ځکه شاید چه د غه سلسله کښی خلک حقانی علماؤ خپل خیرخواه او رهبر و پیژنی . او مقتدائی ورځوی .

« اعلان »

مونږ غوړو چه د نجم الدین اخند زاده صاحب د سواتو په حقله څه و لیکو که چاته د ده د ژوند انه د حالاتو اندازه د ما ذونانو او ده د خلفاؤ او یا د ده د مخلصانو په متعلق ژوق معلومات وی هیله کوو چه په دغه لیاره کښی مونږ سره معاونت وکړی .

« د لمړی مخ پاتی »

او که نه غرض ئی خپل وطن او قوم ته کار کول دی بیا په دغه نظریه باید د رهنما او لارښونکی مقام هغه چاته ورکړی شی چه هغه حقیقتاً خپل خیر د تولنی په خیر کښی لټوی کار او عمل حس او حرکت ئی ځان او خلکو ته خیر لو ګټه رسول ئی په سپینو لباس او مقنعی ځبرو او یا په بل عبارة په نفس چا یکی بانډی غولیدل د نا پوهو کار دی بل کیږی باید رهنما و پیژنو او په رهبری ئې سړی ئې و پیښو .

« اداره »

بی ځایه شکونه هم د رهبر په متعلق غلط دی او د مشکو خلکو نه څه نه پوره کیږی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال « » د دولسم ټولګي شاګرد
اداره په هډه کښې
پته «د ننګرهار نجم المدارس»

ده ورځنۍ پاڼه
بې د رخصتي د ورځو هره
چارشنبه نشرېږي

د اخبار د مدرسي جریانات بنیي او
اجتماعي، دیني، تربیوي خپروني کوي
« مسئول »
هغه خلک مسئول دي چه کار ئي دقناعت کېږي
بې د اکه خلک که د عام نه کوي بنه نه کوي

ګڼه (۷) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (۱۲) د (۱) کال

(۴) « د ده علم او تحصیل » « سعید افغاني »

په علوم کښې ئې ښه قوي لاس درلوده د ښتیا
د ده هغه کتابخانې نه چه اوس د نجم المدارس
په لاس کښې ده معلومیږي چه دی ښه عمیق عالم
او د مطالعې شایق و. وائي چه اخند زاده صاحب به
د علماؤ سره په علمي بحثونه کول ده به هیش د
علم پاره د عمل اندازه کتله د ده استاذان هم
خلک ښه یادوي د ده د استاذانو په سلسله کښې
د مشاهیر نه چه سړي مخ په مخ ځي په هدیره
د ده د هغې ځای خلک یو قبر ښیي وائي د اد اخند
زاده صاحب استاذ تیرشوی او هم په ښه صاحب دکی
شخص ئې خلک یادوي وائي ملا نجم الدین اخند
زاده صاحب د ده زیارت ته راتلو د ده
استاذان په ننګرهار او سرحداتو او صوات
او پیښور او شاید نورو ځایونو کښې هم
تیرشوي وي کوم وخت چه دی د علم قال نه
مخ په علم حال توجه برابروي د اوخت د ده
یوه بله دوره شروع کیږي د اپه تور تر
ثابته ده چه اخند زاده صاحب د صوات صاحب
نه په حیات کښې د قادري شریفي طریقه وکړه
او په دغه طریقه کښې تر ښه درسونه کامل
کړه او د ماذوني مرتبې ته ورسید ده په
صوات کښې هم په وظایف کړي او د صوات
صاحب په نزد نهایت منلی و که څه هم زمونږ دوره
د ده او د صوات صاحب په هغه وخت کښې
د کرامت زیاتي قیمي شته که مونږ د وره
پوهیږو په دغه دوره جنابان باتقوا
او په هین ... تیرشوي عقیده او روح
نورا د او وظایفو او په بوده تاثیرات
شته دی مګر نه غواړم چه د قیمو د طبع یا
یاد کړو وائي ملا نجم الدین اخند زاده
صاحب په خلو ... طریقې یا اذن
و مګر ده په خلکو تر یوازي د قادري طریقې
اجازه ورکوله. (نور لري)

« د تحول » « هیم کاکړ »
په ممکناتو کښې د د نهم ټولګي شاګرد
قدرت د تحول او تطور کارخانې راچالانې
دي. آن په آن ممکناتو کښې تغیرات او
تبدلات پیدا کیږي. خوک پیدا که
خوک فنا که. چاتر د خلکو او اجتماع د
اصلاح لپاره رنګ رنګ مصلح د ردونه او
فکرونه عطا کا. چاتر د بشر هلاک او فساد
لپاره مهلک او فاسد فکرونه ورکا. په د غه
مفکوره کښې بیا ځینې کامیاب او ځینې ناکامه
کا. ځینې د شخصي او یا اجتماعي خدمت لپاره
د یر لو په پایو تر ورسوي. کله هم دا بیا
درسي تیت کړي چه د خاورو سره ئې برابر
کړي. چاتر غټ غټ کارونه په غاړه
کړي او چاتر واړه واړه. غټو باندې
غټ مسئولیتونه او وړو باندې واړه
مسئولیتونه. په خلکو کښې کله درسي
تحول پیدا شي چه د مایوسیت مرتبې ته
نژدې شي او کله بیا ورو ورو بیرته مخ
په لوړتیا روان وي او د په یرو امید و نو
مرکز شي او د رسي نور. خو په هر تقدیر
سره د قدرت او قادریت دغه تحولات
دي چه بشر د ناقص فکر د معلوماتو او دو
په دي خبره چه یو لوی مقتدر شته د قانع
کولو لپاره چالانې دي. په دغه تحولو
تحولاتو کښې که فکر وکړای شي د بشر لپاره
یو ننګ تربیت او تعلیم دی چه بشر په
دغه لیاری سره لوړو منازلو ته رسیږي.
تحول د یوی خوا د قدرت خیال پیدا کوي
او د بلې خوا نه د کار کول او عدم مایوسیت
او قوي عزم او ثبات لپاره مهم درس دی
او همدا رنګه که د غه تحولاتو کښې فکر وکړای
شي د بشر لپاره د عبرت یوه لویه مجموعه
د پاته په دوهم مخ کښې »

« پوښتنه » « اداره »
مدرسه به څنګه مخکښې لاړه شي؟؟؟
یو مختص او معقول ځواب غواړو.

۱۳ - ځواب - عبدالرزاق
« آسف »
مدرسه به هلته مخ په وړاندې
لاړه شي چه د مدرسي ټول افراد
د خپل مسلک په رېښتیا توقوي روان
شي او ورته بد بینه نشي.

(۱۴) « ځواب » عبدالرحیم
د نهم ټولګي زده
زما په خیال د مدرسي کونکی
د پرمخ تګ د پاره د ضرورده
چه د مدرسي ټول منسوبین د
مدرسي قوانین او اصول په ډیر
شوق او ذوق سره عملي کړي
او هیڅ یوئي بیګاړه او پیتې
ونه ګڼي تر څو د خلکو په سترګو
کښې ښه او ورته راغب شي.

(۱۵) « ځواب » « سلطان عزیز »
زما په خیال د مدرسي د اتم ټولګي زده
کونکی
د پرمختګ د پاره د عامي او خاصي
طبقې سره رابطه او د یو ډیجي
پراخوالی خورا مهم
خیزونه بلل کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« تربیه » سید محی الدین «علوی» د اتم ټولګي زده کوونکی

د ځینو معلومه ده او ښکاره خبره ده چه هیڅ عمل او فعل له تربیې او ښوونې څخه لاس ته نه راځي ځکه الهي قانون په دې جاري شوی دی چه همیش ئې د لښتي تربیه د پیغمبرانو په واسطه سره کړې ده تر څو بشر د هر راز مشکلاتو نه مصئون او د صلاح او فلاح سره مخامخ شي. زموږ هدف او مرام په نوموړي موضوع کښې دا دی چه تربیه چون امر ضروري او د واجباتو نه شمېرل کیږي نو اول فالاول باید تربیه د عصر په مقتضیٰ کښې پوره د عقل او شعور ترک ولري ځکه تربیه که د عصر د ایجاباتو [illegible] او مضادي نو د مربي سعیه او کوښښ بې ځایه مصرف او بالآخر کوم ثمره نتیجه به لاس ته نه شي راوستلی که مونږ د انساني قانون ته متوجه شو نو الله پاک سره د کمال قدرت نه د عصر د ایجاباتو پوره مراعات کړی دی او هر وخت ئې د خلکو د طبیعت سره سم مجرب نسخې په عمل راچولي دي کله چه مرض په سخت شوی هلته ئې قوي نسخه او کله چه مرض مخ په ضعف راغلی په هغه مناسب ئې نسخه په کار اچولې ده مونږ باید د قدرت د تربیې نه استفاده وکړو قدرت کوم وخت چه بشر ماشوم ؤ هلته مناسب ئې دوه کتوب سره تربیه کوی بیا کله چه انسان مرتبې د رشد ته ورسیدی نو د رشد د حالت سره سم تربیه لیدل کیږي خلاصه دا چه الله پاک د عصر د مقتضیٰ سره سم او د مرض د قوت او ضعف او د انسان د طبیعت او حالت سره موافقې نسخې په کار اچولي نو مونږ هم باید په غور رسا [illegible] د تربیې نه وساتو. او دوم باید چه په تربیه کښې اخلاقي جنبې ته پوره موقع ورکړه شي او بنه اخلاق او بد اخلاق باید وسنجول شي چه بنه اخلاق کوم او نابود اخلاق کوم دي زما په عقیده بنه اخلاق هغه دي چه د شریعت د پاکې جامې

۳

او برابر چه کاټ بهرنه وي ځکه په شریعت کښې د الله (ج)، او د رسول (ص) ګټه ور ارشادات شته او دې کښې شک نشته چه کوم اخلاق چه په غیر او اره جاده او مستقیم چه کاټ کښې داخل او برابر وي هغه د خلکو په ګټه تمامیږي که بشر دقت وکړي بې تعصب [illegible]

او دریم دا چه د تربیې په پاک او سپیڅلي صحنه کښې مدار د عملي او فعلي تقوی نظریاتو په کار او چول شي او تقوی هم باید وپیژنو تقوی ځان ساتل دي د ناوړه اعمالو او خویونو څخه او تشبث کول دي په حمیده خویونو او اعمالو باندي انسان باید د عقل د [illegible] نه درس واخلي تر څو ښه او بد خویونه او عملونه ور ته تر څرګند شي او په دې پوه شي چه کوم د عمل [illegible] او کوم د [illegible] وړ دی او هم د حق سبحانه په فیصل کلام [illegible] شوی دی. وما آتاکم الرسول فخذوه وما نهاکم عنه فانتهوا =

« دلمري مخ پاتې »

غني د فقیر نه او روغ د ناروغ نه او بالعکس او شل او ګوډ او ړند ونه د صحیح خلکو او بالعکس او غیر مسئولو لیتونو والا دوا ره مسئولیتونه والا د [illegible] څخه بعد رسي نو د چه په دغه رنګه تحول سره دوی خو د نه عاطفه او صله رحمي پیدا کیږي او د بلې خو د نه د هر [illegible] فکر کیدلو تاثیر پیدا کوي په دغه موضوع کښې که هر څومره کتابونه ولیکل شي [illegible] لکن دا هم باید وویل شي چه که هر څوک مسلمان او غیر مسلمان چه د عبرت په سترګه د غه ټولو کائناتو او د دوی تحول او تطور تغیر او تبدیل ته په عمیق نظر سره وګوري نو حتمی به ووایی چه ربنا ما خلقت هذا باطلاً سبحانک فقنا عذاب النار

(۱) « اقتراح » « سلطان عزیز » د اتم ټولګي زده کوونکی

د موضوع دوه جز لرده

غواړم چه په دواړو اجزاو باندې څه نا څه رڼا واچوم د لمړي جز په متعلق چه څنګه علماء دي [illegible] د رسی علماء چه د اسلام د وطن د ارتقاع او ارتقا په مقابل د شخصي اغراضو نه تیر او همیشه د احقاق د ماهو الحق او ابطال د ماهو الباطل په حقله زیار وباسي. د رسی علماء چه د حق په مقابل کښې د ضرورت په وخت کښې تیر او مشوره د غوړولو [illegible] لاس اخلي. د رسي علماء چه د خلکو په زړونو کښې ځای لري او په صداقت او امانت موصوف د عامي خیر خواهي پلوي او طرفداري کوي. د رسي علماء چه د اسلام د ترقي د پاره ځان هر رنګه تکلیف ته وړ اندې کوي. د رسي علماء چه پوره حوصله او صبر خاوندان د پوهیدو [illegible] د کارنامو څخه د خپل اطمینان کار اخلي. د رسي علماء چه د فصاحت او بلاغت مراعات کوي د عامي او خاصي طبقې په رو په پوره [illegible] مناسبو [illegible] رفتار کوي. د رسي علماء چه نور او تر د ښو لیار ښيي او په خپله ئې هم عملي کوي. محض غږ [illegible] او نه کول د لوی ندامت او غټ عذاب موجب ګڼي. د رسي علماء چه په ژبه او لاس [illegible] بلکه په ټولو [illegible] باندي د زړه کومې په صداقت او رښتني سره خدمت کول عادت [illegible] او پیغور نه بولي. د رسي علماء چه [illegible] د تحریر او تقریر په ثمره باره محیط په ټولو [illegible] او مناعو لیده او با خبره دي. د رسي علماء [illegible] خیر د جامعې په خیر کښې وینې او خپله ترقي د جامعې د ترقیا په ضمن کښې لټوي.

د څومره علماوو د پاره زما ضیا [illegible]

[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

اوه ورځنی پاڼه

چلونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر

مرستیال «محمود خان» د دولسم ټولګي شاګرد

اداره په هډه کښې

پته «ننګرهار نجم المدارس»

بې درخصتی د ورځو هره

چارشنبه نشریږي

د اخبار د مدرسې جریانات بښیي او

اجتماعي، دیني، تربیوي، خبروني کوي

«امید و نه» «سعید افغانی»

د انګیسه لیکه چه اول امید و نه دی پوره شي

دوهم ده چه بنه نیت او معقول جهاد پکار دی

ګڼه (۸) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (۱۹) (۱) کال

(۵) «دده تحصیل او علم او تصوف» «سعید افغانی»

هلهٔ صاحب عالم و مګر داسې عالم نه چه علم ئې د عمل سره نه برابر وي یا د سړتینبه توب نه بڼه کار اخستلو او یاد کبر او غرور نه د یک عالم او یاد چه دده علم د روحانو او خرافاتو توپه مجموعه و او یا خدای ناکرده چه ده به دین د دنیا د پاره وسیله ګرځولی وی دی یو حقاني عالم و ده د اسلام دین پېژندلو دی په دی خبره پوهیده چه خلکو کښې باید د محبت او مودت اساس قایم شي دی د یا کار صوفي نه و او ند د کنج او صومعې طرفدار و دی یو اجتماعي شخصیت و ده هیښ د نا وړه رسم او رواج سره مجادلې کړي خلک ئې د بې کارۍ او تنبلۍ نه خلاص ول.

«مصلح او مجاهد» «سعید افغانی»

دوئ نجم الدین اخند زاده صاحب به د علماؤ سره زیات محبت کولو او شه عالم به ئې زیات خوشبوی د هغه وخت علماؤ به ده باندې د علمیت ازمېښتونه کړي و علماؤ دده نه پر لویولو تیا بو او علوم او بیر تابار یکه مسائل ئې لو کښې پوښتنې کړي مګر ده سره د علمیت اندازه قوی وه د علماؤ د پوښتنو د پاره ئې ښه ځواب ورکړي دی د علماؤ په نزد ښه جید عالم ثابت شوی و نو ځکه ئې دی د دین د اقتدار او د دین د حمایه د پاره [illegible] عصر لوی نابغه شخصیت لیدلو ده علماؤ تربیه کول او علماؤ ته ئې د عمل درس ورکولو او ئې نجم الدین اخند زاده صاحب به طالبانو ته هر کال په سلهاؤ پوستینې جوړولې او د بخشش په ډول به ئې ورکولې ده علماؤ د پاره خوړلو او پګړۍ پیدا کولې او د بخشش په قسم به ئې ورکولې د نجم الدین اخند زاده صاحب علمي بحثونه علمي موعظې او خطابې ښې با تاثیره یا دېږي ده خلکو ته د کونج او زاویې درس نه دی ورکړی ده خلکو ته د دنیا پریښودل په نزد ده ظاهره کړي چه خلک دې دنیا ترک او کار دې نه کوي دی په دې خبره پوهیده چه د دنیا منبت هم ددې د پاره دی چه باید مسلمانان د دنیا د محبت اندازه و پېژني دا سې چه د دنیا د محبت په وجه د خلکو حقوق تلف د رحم او عاطفې خیال و نه ساتي داسې د دنیا نه چه هرج مرج پیدا شي د جنګ او قتل او قتال موجب وګرځي او داسې نه چه خلک په دنیا غره شي خیل خالق هیر کړي او د بلې ورځې غم ورسره نه وي او کړنه دنیا ددې د پاره چه د ځان او د خلکو د خدمت او رفاهیت په مقصد وي بڼه نه بلکه پیدا کول ئې ثواب دی. نجم الدین اخند زاده صاحب حقیقي عالم و په دې خبره ښه پوهیده چه څنګه علماء ؟؟؟ دی په دې پوه و چه د خلکو د اصلاح د پاره څنګه علم په کار دی نو ئې د ملاحظه و چه د وخت او زمان مراعات شته دی ده علماء په ځان را ټول کړل خلکو کښې نوی روح پو کړو چه د خلکو افکار او نظریات مګر هیڅ نا سف دی چه دده د کار نقشه دده نه پاتې ورو ستینو خلکو بدله کړه په دې پوه نه شول چه اصلي سرچه وی په دې ښه پوه نه شول چه د نجم الدین اخند زاده صاحب مطلب څه و چا د اخیال وکړ چه د اخند زاده صاحب سره د تسبو د شمار خیال و خوک په دې عقیده لاړل چه ډوډۍ ورکول او لنګر مقصود دی چا دا [illegible] د کرو چه د [illegible] مراقبه سره خاص د عبا او قبا په کار ده چا سره د اسود پیدا شو چه څه د ساده خلکو په وسیله او د خلکو [illegible] پیدا ول او نذرانې په کار دی هرا وچه وه چه چا د لنګر په نامه او چا د مسجد د جوړولو په بهانه [illegible] او د مدرسې [illegible] چا په دې نامه چه د قوم او درسې د داسې خیال می دی نارو نا روا [illegible] اسلام باندې هم بدګمان کړل خدای خبر چه داسې جنابان [illegible] دنیا [illegible] د پاک خدای په لوی د لبار کښې څه ځواب [illegible] زاده صاحب په مخلصانو کښې ښه پاک او پوه خلک هم [illegible] حقوق د خدمتونو اندازه موږ سره شته امید دی چه د حقوق د کارنامو تذکره [illegible] [illegible] د پاره نوي هڅې به ډول وشي [illegible]

«د پوښتنه» «اداره»

مدرسه به څنګه مخکښې لاړه شي ؟؟؟ یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۱۶) ځواب - محمود د دولسم ټولګي محصل

زمایه ګمان د مدرسې د پرمخ تګ قوی عامل همدا دی چه د سړی تعلیمي کال د پاره چه د «سعید افغاني» له خوا کوم نقشه سنجول شوی د مدرسې د لوړ تیا د پاره هغه شروع ترکومې اندازې چه شوی و بنه او د لوړ د پاره د مدرسې خیال قوی اسباب پیدا چه کړو شي په سږني کال کښې د هغه مطلب ترسره شي.

۱۷ - ځواب - شاه حیات د یوولسم ټولګي زده کوونکی

مدرسه به هله مخکښې لاړه شي چه د مدرسې منسوبین هسې افکار او نظریات ولري چه د خلکو افکار او نظریات خانو ته جلب او متوجه کړي یعني اجتماعي حس ولري.

۱۸ - ځواب - ګل محمد خان دالسم ټولګي

د مدرسې د ترقۍ د پاره صحیح طلاب روزل او پد کار آچول [illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

« خبرونه »

دنائب الحکومه مرستیال ښاغلی محمد ظریف
پر دې حال کښې چه د مرافعې قاضي ،
اداری مدیر ، د نجم المدارس مدرسې ښوونکي
شاگردان ، او د هلته ځینې سپین ږیري
او خلک حاضر وو په هغه کښې د نجم المدا
رس د مدرسې د نوې عمارة د تاداو ډبره
يې کینبوده له د نائب الحکومه ښاغلي مرستیال
او د مرافعې قاضي په خپلو بیانو کښې د
اسلامي علومو د مدرسو د انکشاف او په
باب د حکومت پاملرنه څرگنده کړه مولانا
سعید د مدرسې مدیر د حکومت د
علاقه مندۍ نه چه د دیني مدارسو سره
يې لري د حاضرینو له خوا نه رضائیت
ښکاره کړ او وویل چه مونږ غواړو
چه د دې مدرسې د شاگردانو د روزنې
په واسطه اسلامي شریعت قوي وساتو

٤ لاس په صدقې سره يې چپ او د
لاس په صدقې سره يې ښي لاس خبردار
نه شي ترڅو دا ته مفتي نشي چه په
شریک بلل کیږي . اوم هغه څوک
دي چه الله پاک په یو ځانته ځای کې
کښې یاد کړي او سترگې يې اوښکې
توی کړي یعني دی د خپل خدای د ج ،
د عدم اطاعت څخه په ډار او هیش
تری په خوف او ترس کښې دی او وائي
چه آینده به بد کار نه کوم . د خپل
عمل د اصلاح د پاره د مخکښې شیانو
مراعات زیات ضروری دی ځکه چه
ولښتو مثل دی چه خپل عمل دلاری
عمل دی حقیقت دا دی چه ښه
عمل د ځان توښه ده او د
[illegible] تول سعادت ور
[illegible] تیلی دی .
[illegible] من الله [illegible]

« یوه ښه موعظه »
د نبوي حدیث ترجمې څخه
محمد عمر د یونس
ترنگی محصل

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم فرمائي
اوه کسه دی چه په هغه سخته ورځ د جزا کښې
به د خدای د رحمت د سوري لاندې په آرام وي
چه بې له دې د رحم څخه د راحتیا او راحت بله کومه
وسیله نه پیدا کیږي . اول عادل پادشاه دی
چه د خپل سلطنت په وخت کښې مخرب کسان
د طبیعي او ذاتي وظایفو څخه منع کړي او د رشوت
او نورو ناوړه او ناجائزو کارونو يې مخ نیوی
کړی وي او ده په وخت کښې د حقانیت او
عدالت اوازونه پورته او د مظلومانو د خولی
آه ورک او ورنی مروی او د هر چا د منزلت
په اندازه قدر او مراعات کاوه شي . دوهم
هغه ځوان دی چه د الله پاک په عبادت کښې
پورته او خپل د ځوانۍ عمر يې د خدای د ج ، په
مینه او محبت کښې تیر کړي وي ځکه چه په دا شي
د جوش او حرارت وخت کښې د خدای اطاعت
او د گناهونو څخه ځان ژغورل او د نفس اداره
کول د پیغمبرانو خوی دی یو ساکت ویلی دی
در جوانی توبه کردن شیوهٔ پیغمبریست +
وقت پیری گرگ ظالم میشود پرهیزگار . دریم
هغه څوک دی چه زړه يې د مسجد پورې تړلی
یعنی دی جسماً که هر ځای کښې وي مگر زړه يې د
خدای پاک د عبادتخانې سره مربوط او په
دې انتظار کښې وي چه کله به د لمانځه وخت
راشي چه ورته لاړ شم . څلورم هغه دوه سړي
چه دوستی او دښمني محض د خدای پاک د
رضا د پاره کوي یعني په دې نیت چه خدای ته
د رښتیا دوست دی ځکه نه دوستي ورسره
کوم او یا د رښتیا دښمن دی ځکه نه دښمني ورسره
سره کوم . په دې کښې شک نشته کوم دوستي
چه د خدای د پاره وي هغه په ډیره خوند او ډیر
مزه ناک او دوام داره وي او هغه دوستي
چه د کوم دنیوي مقصد په غرض وي بې نتیجې او
لنډه واقع کیږي . پنځم هغه سړی دی چه د
غوري ده [illegible] چه ها وند [illegible] د نسب
او ځائیت وي او ورته يې چه زه د [illegible]
د الله پاک نه یعني د نفس خوښي [illegible]
بلنه قبوله نکړي . شپږم هغه څوک دی [illegible]
[illegible] خیرات کوي په خفیه طور سره [illegible]

« اقتراح »

(٢) « حبیب الرحمن »
د شپږم ټولگي زده کوونکی

زما په خیال د غه موضوع
ډیره مهمه او ددې د څېړنې په شاوخوا کښې زما
څخه مخکښې زمونږ نورو ملگرو ښه بیانات وکړل زه هم
د محض اشتراک د پاره غواړم چه په دې متعلق
کښې څه ناڅه د علماؤ کم او کیف بیان کړم زما په
قاصر فکر سره د څنگه علماؤ ځواب دا دی چه علماء اول
باید خپل ځان اصلاح کړي او بیا د نورو د خیر او
بهبود د پاره کار وکړي او دا ځکه چه دوی ته
ورثه د پیغمبرانو ویل شوي دي او پیغمبرانو
هر یو په خپل حیات کښې لومړی خپل ځان په تقوی
موصوف کړی او بیا يې د نورو د بلښې د پاره د خیر او
د بهبود لاری سنجولی دی همیشه که په تکلیف
هم ورته رسیدلی سره د هغې هم امر بالمعروف
او نهی عن المنکر يې کړی دی نو څرنگه چه علماء د هغو
قایم مقام دی نو دوی ته هم دا باید دی چه د نو
وظیفه ترسره او اجرا کړي ترڅو په دوی باندې
په حقه سره د هغوی د وراثت کلمه صادقه شي
دا خو یوه مهمه وظیفه ده چه دوی ته ترغاړې
شوې نو دوی به هله په دې وظیفه موفق او
کامیاب شي چه دوی په هغه برگزیده کیفیاتو او
حسنه اخلاقو مکیف او موصوف شي چه سیمه د انو
سماوي په لارښونه او ارشاداتو باندې اول
په خپله عمل او بیا يې نورو خلکو ته تلقین کړي
ځکه خدای ناخواسته که یو عالم د مقتضی دد
قانون نه په بله لار روان وي هغه نشي کولی چه
دا وظیفه سرته ورسوي او د ځکه چه دا غریب
خپل حیران او د هلاکت په کنده کښې پروت
دی نو بل به څنگه راجع کړي د هغه علماؤ په
حقله چه خپل ځان نه اصلاح کوي او بل ته وري
الله پاک فرمائي کبر مقتاً عند الله ان تقولوا
ما لا تفعلون یعني په نزد د الله پاک د [illegible]
[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

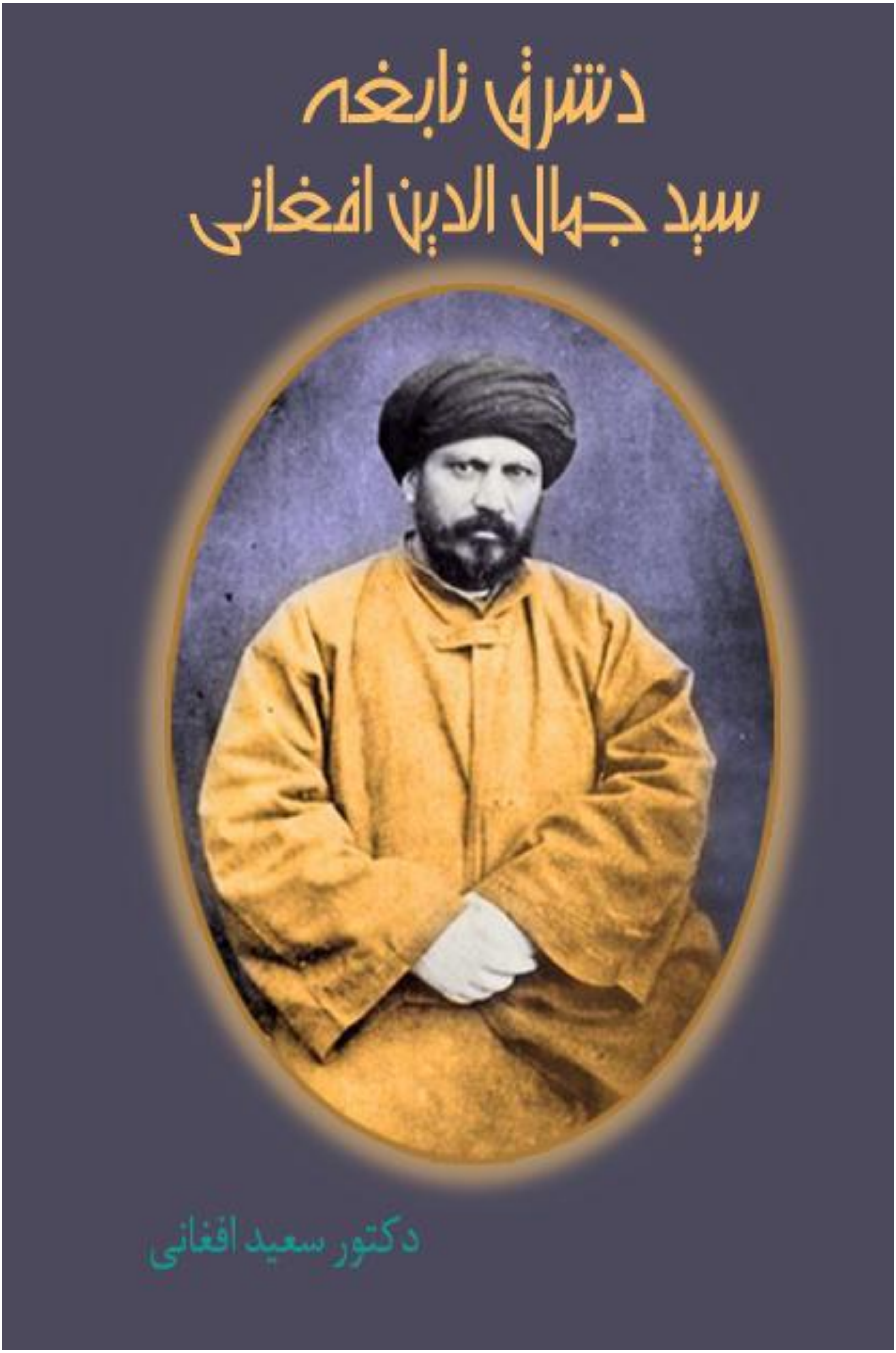

(c) ketabton.com: The Digital Library

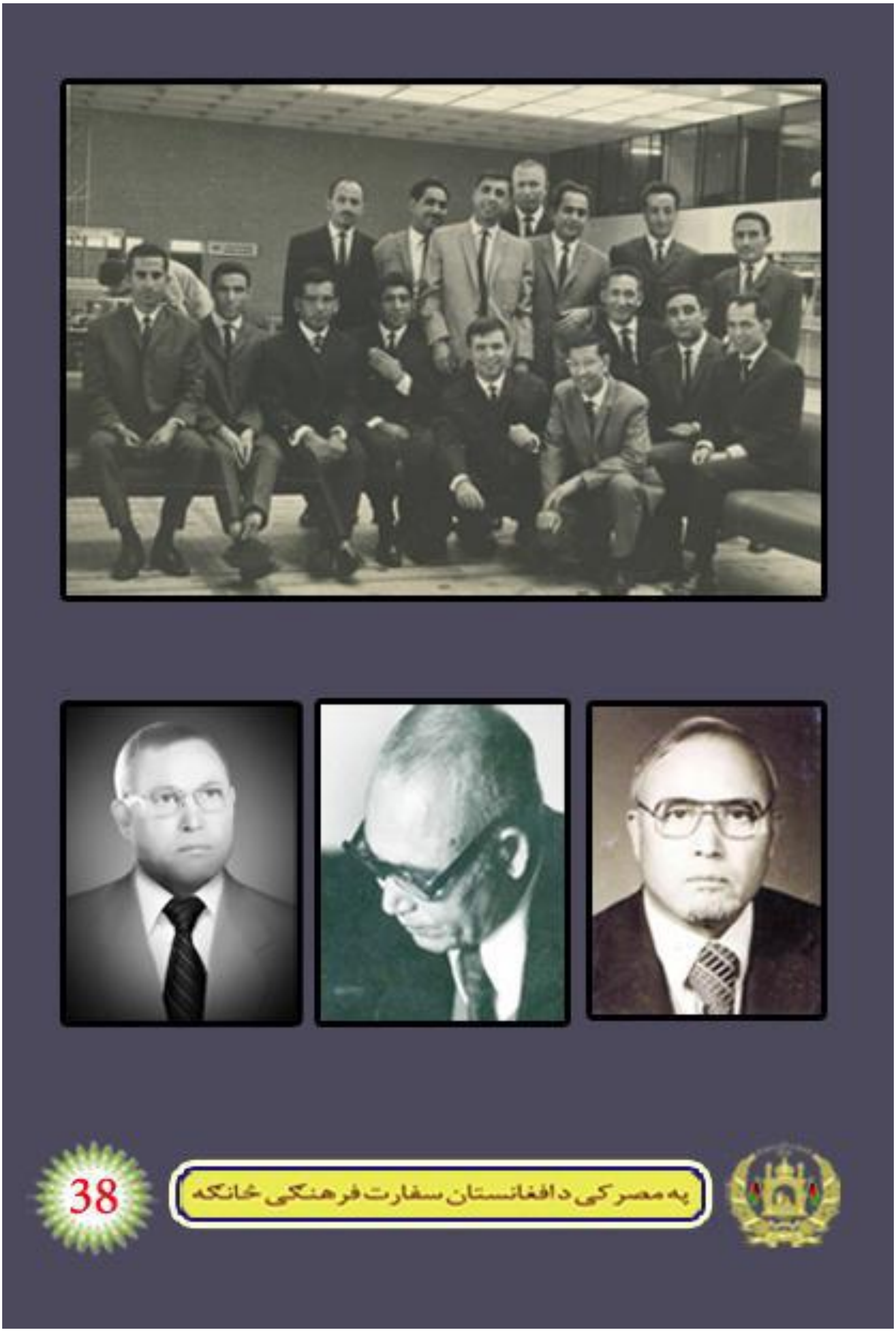

(c) ketabton.com: The Digital Library

په قاهرې کې د أفغانستان سفارت له خوا چاپ شوي کتابونه

1393ه1396 لسبردیز - لمصریز 2014ه 2017 زیبردیز

1- سيد جمال الدين افغاني او د افغانستان نوميالي
2-أثر الإسلام فى العلوم و الفنون
3- دژ الموت
4- تعصب ويرانگر تمدن ها
5- نظرة عابرة إلى لغة البشتو
6- عربى عاميانه در حوالى بلخ (نخستين تحقيق)
7- العلاقات الأفغانية المصرية فى مرآة الوثائق و الصور
8- تاثير اسلام بر فلسفه و هنر
9- راز و نياز(المناجاة)
10- ملك شعراء أفغانستان؛ قارى عبد الله خان
11- صرخة عبر القرون و سبع قصص أخرى
12- الرد على الدهريين
13- كابل در پرده هاى تاريخ
14- بررسى فرايند نوستالژى در شعر استاد خليلى
15- لندى
16- آرامگاه بابر
17- ماهية المنظمات الدولية غير الحكومية
18- العلامة صلاح الدين السلجوقى (آراء و أفكار)
19- خوشنويسان
20- أفغانستان بين قرنين
21- سيد جمال الدين افغانى و نخبگان افغانستان
22- استراتيجيات المنظمات الدولية
23- افغانستان و اللغة العربية عبر العصور
24- د دين څو ستورى
25- د ادب څو ستورى
26- تنديسى بر چكاد آزادى
27- افراط در دين و زندگى
28- دور المنظمات فى حماية حقوق الإنسان
29- پښتو څنګه وروزو ؟
30- عديم شغنانى
31- ابن بطوطة فى افغانستان
32- الفقهاء اللمغانيون فى بغداد
33-علامه سلجوقى نويسندهء مقتدر و عاليمقام
34- المياه الافتراضية
35- العوامل المؤثرة فى عملية صنع القرارات
36- عاهلان و شعبان
37- گازرگاه مدفن پير هرات

(c) ketabton.com: The Digital Library

38- د شرق نابغه
39- حکایات و روایات
40- در مورد رساله‌ء نیچریه
41- سيرة النبى صلى الله عليه وسلم
42- تجلى الله فى الآفاق والأنفس
43- د اپین واټ
44- محمود طرزى رائد الصحافة الأفغانية
45- دوازده جستار
46- د افغانستان د خلکو دجهاد ادبیات
47- کتابشناسی محمود طرزی
48- یادی از شهید مولانا عبید الله صافی
49- نقش محمود طرزی
50- آیین اختلاف در اسلام
51- دیباچه ها
52- خاورمیانه بعد از بهار عربی
53- متن اصلی رساله‌ء« نیچریه»
54- مولانا منصور انصاری
55- افکار شاعر
56 - احوال و آثار استاد عبد الحی حبیبی
57- یادداشت ها در تاریخ صنایع افغانستان
58- دوی تلپاتی خیری
59 – شاعر أفغانستان المعاصر ؛ الأستاذ خليل الله خليلى
60 – حقوق اساسی ، اداری و بین المللی در اسلام
61- از بلخ تا قونیه
62- افغانستان په نولسمې پېړۍ کې
63- افغان، افغانستان او اقبال
64- کلتور پوهنه
65- ترجمه‌ء معانی و تفسیرسوره‌ء کهف
66- السلاطين الغزنويون
67- معاهدة المودة و الصداقة
68- نیچریه د سید جمال الدین افغانی لومړنۍ چاپ شوی رساله
69- تجديد الفكر الدينى بين جمال الدين و إقبال
70- سده‌ء سید در روزنه‌ء سراج الأخبار
71- جاده‌ء افیون
72- پنج خطابه
73- آواز
74- حقوق زن در اسلام و غرب
75- رد المسح على الجوربين .
76- مقالات الندوة العلمية (مصرية فى بلاد الأفغان)
77- عبقریان او نوری قصی

(c) ketabton.com: The Digital Library

78- کابلیان و کابلستان
79- منتخب شعرونه
80- خاطرات ظفر حسن ایبک
81- فرمانروایان افغانستان
82- وقایع مهم افغانستان
83- شفیق له امامت نه تر صدارته
84- شفیق از ولادت تا شهادت
85- محمد موسی شفیق کتابات ، حوارات و خطابات
86- کویت؛ کشور کوچک با امکانات بزرگ
87- په پښتو ادب کې نوی شعر
88- محمد صلی الله علیه وسلم لوی پیغمبر
89- بگرام
90- بیدارگر عصر
91- نیچریه
92- دپروفیسور خدمتګار د چاپي آثارو لنډه پیژندنه
93- تأثیر فکر الأفغانی فی فلسفة إقبال
94- موسم هجرت سوی شمال
95- از قاهره به کابل
96- سرحد او افغانستان
97- گزیده هایی از سروده های جمشید شعله
98- روسي ادبي ستوري
99- رشوت
100- الإنجازات الثقافية
101- دیباچه های دیگر
102- د کرکې او کینې دیانت
103- نفی خشونت در فرهنگ اسلامی
104- مولانا منصور انصاری
105- دراسة موجزة عن العالم الدکتو رمحمد عمارة
106- حقوق بشر در شریعت اسلامی
107- اکبر نامه
108- الطرق الصوفية فی أفغانستان
109- التحول الديموقراطی و المشاركة السياسية للمرأة
110- نه به تعصب
111- تعصب د تمدنونو ورانوکی
112- السياسة الخارجية الأفغانية تجاه العالم العربی
113- د عربې نړۍ په وړاندې د افغانستان بهرنی سیاست
114- سیاست خارجی افغانستان در قبال جهان عرب

***

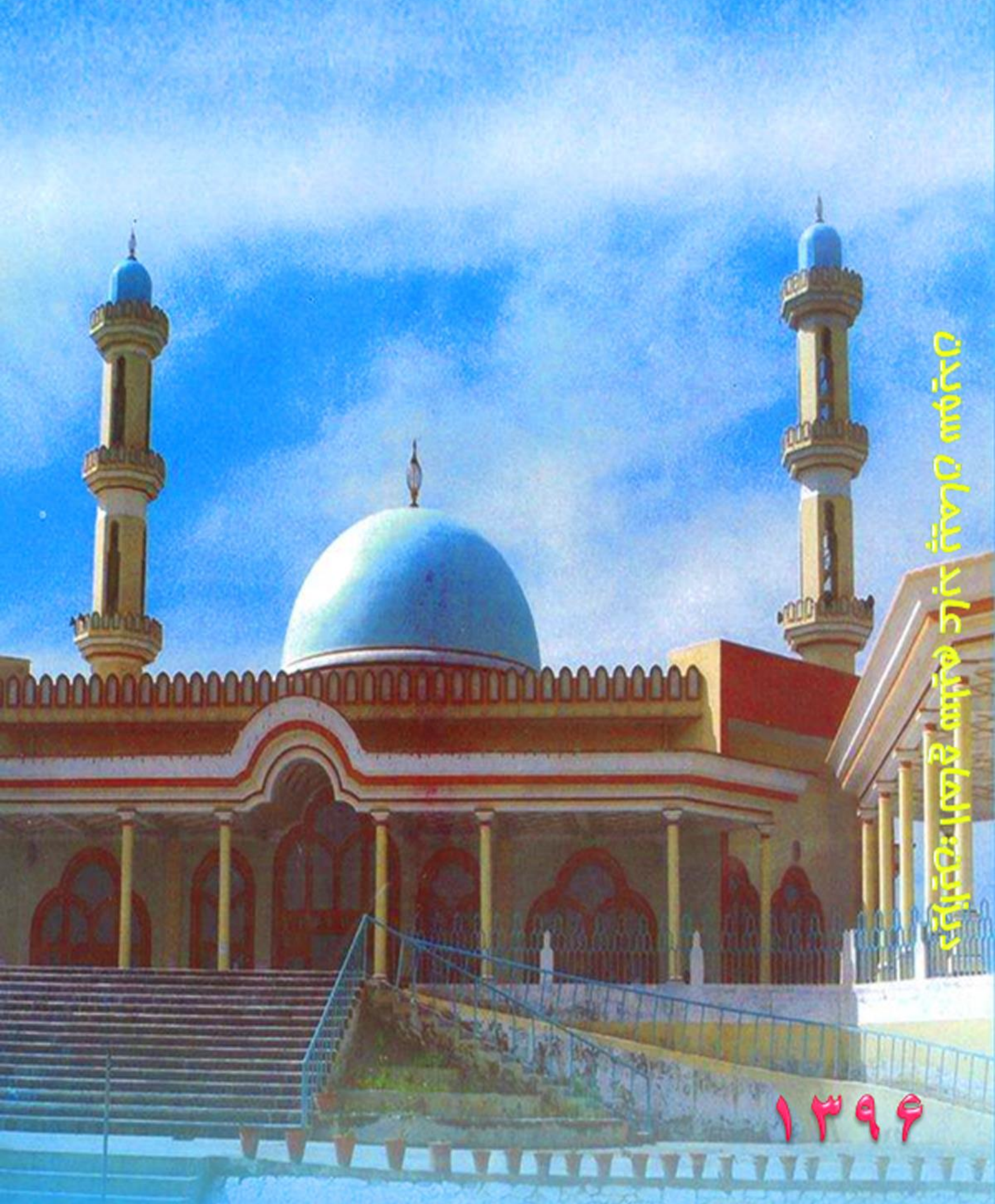

د مولانا نجم الدین آخند زاده جامع جومات - هډه ، ننګرهار

www.masjed.se

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library